

IDŐKÖZI JELENTÉS

2021

NOVEMBER

Beszámoló az MNB 2021 harmadik negyedévi tevékenységéről

2021
NOVEMBER

A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. tv. előírja, hogy az MNB a monetáris folyamatok alakulásáról és alapvető feladatai körébe tartozó egyéb lényeges kérdésekről – amennyiben törvény eltérően nem rendelkezik – legalább negyedévente jelentést készít és hoz nyilvánosságra. Az ennek az előírásnak megfelelően kialakult MNB-s publikációs rend egyik eleme az évente kétszer megjelenő Időközi jelentés.

A jelentés nem tartalmazza a Pénzügyi Békéltető Testület beszámolóját.

A jelentés a 2021. október 31-ig terjedő időszak adataira épül.

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1013 Budapest, Krisztina körút 55.

www.mnb.hu

Tartalom

1. Monetáris politika	5
2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása	14
3. Az MNB felügyeleti és fogyasztóvédelmi tevékenysége	19
4. Szanálás	31
5. Nemzetközi tartalékok	32
6. Készpénz-logisztikai tevékenység	33
7. Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás	40
8. Az MNB statisztikai tevékenysége	42

1. Monetáris politika

A Monetáris Tanács a szeptemberi Inflációs jelentés publikálása előtt áttekintette az inflációs és makrogazdasági folyamatokat. A harmadik negyedévben folytatódott a világgazdaság kilábalása, amellyel párhuzamosan a globális infláció is emelkedett. Azokban az országokban, ahol hamarabb kezdődött meg az újranyitás, ott a fogyasztói árak emelkedése is hamarabb jelentkezett. A gazdaságok kínálati oldala lassabban állt helyre, ami a világszerte megfigyelhető erőteljes kereslet élénküléssel párosulva a nyersanyagárak és a szállítási költségek számottevő növekedését okozta, hozzájárulva az inflációs várakozások emelkedéséhez. A negyedév kezdeti szakaszában az előretekintő feldolgozóipari és szolgáltatószekektort érintő bizalmi indikátorok pozitív kilátásokra utaltak, azonban az időszak végén az indikátorok romlottak. Ennek oka a koronavírus-járvány negyedik hullámának felfutása, amely a gazdasági helyreállást övező kockázatok újbóli emelkedésével járt.

A pénz- és tőkepiaci hangulat változókéonyan alakult. A negyedév első felében a koronavírus-járvány közelgő újabb hulláma, a globális ellátási problémák és a refláció félelmek rontották, ugyanakkor az időszak második felében a globálisan meghatározó jegybankok monetáris politikai üzenetei és a beérkező makrogazdasági adatok is javították a nemzetközi kockázatvállalási hajlandóságot.

Az elmúlt időszakban több jegybank is megkezdte a monetáris kondíciók szigorítását. A globálisan meghatározó jegybankok fenntartották a laza monetáris kondíciókat és folytatták eszközvásárlási programjaikat, ugyanakkor az időszak végén megjelent döntéshozói nyilatkozatok alapján egyre közelebb kerül a válságkezelő programok módosításának lehetősége. A Federal Reserve nem változtatott az irányadó ráta célsávján, amely így továbbra is 0–0,25 százalékos szinten maradt. Az állampapír- és jelzálogfedezett-értékpapír vásárlások az eddigi ütem szerint folytatódtak, ugyanakkor a kommunikációban szigorítás volt megfigyelhető. Az Európai Központi Bank az irányadó rátákat szintén változatlanul hagyta, azonban bejelentette a vészhelyzeti eszközvásárlási program (PEPP) keretében megvalósuló vásárlások lassítását. A régiós fejleményeket tekintve a cseh jegybank a korábbi iránymutatásával összhangban augusztusban 25 bázisponttal, 0,75 százalékra, szeptemberben viszont a piaci várakozásokat meghaladó mértékben, 75 bázisponttal 1,5 százalékra emelte az alapkamatot. A lengyel és a román jegybank a harmadik negyedévben nem változtatott az irányadó rátáján.

A gazdaság újraindításával párhuzamosan a fogyasztóiár-index a második negyedévben 5 százalék fölött alakult, majd a nyári hónapokban enyhén mérséklődött, így az infláció túljutott az idei év első csúcsán. Az év első felében a piaci szolgáltatások áremelkedése tovább gyorsult, viszont a növekedés a nyári hónapok alatt nem folytatódott. Az elmúlt hónapokban az iparcikkek egyre szélesebb körében gyorsult az infláció, amelyet a globális nyersanyagár-emelkedés okozott. Az infláció az őszi hónapokban várhatóan tovább emelkedik, és az év hátralevő részében 5 százalék felett alakul. Az emelkedést alapvetően a tavalyi évi alacsonyabb árdinamika bázishatása okozza. Az inflációs kilátásokat felfelé mutató kockázatok övezik. Ugyanakkor a jegybanki előrejelzés szerint 2022 második negyedévében a jegybanki szigorító ciklus hatásai, illetve a bázishatások következtében az infláció ismét visszatér a toleranciasávba. Az adószűrt maginfláció 2021-ben és 2022-ben 3,5, míg 2023-ban 3,0 százalék lehet a szeptemberi előrejelzés szerint.

Magyarország Európa leggyorsabb helyreállást mutató gazdaságai közé tartozik, melyet a várakozásokat meghaladó második negyedéves teljesítmény is jelez. A GDP a második negyedévben elérte a válság előtti szintjét, a havi adatok alapján a gazdaságot jellemző élénk növekedés a harmadik negyedévben is folytatódott. A növekedéshez az ágazatok széles köre hozzájárult, ugyanakkor a helyreállítás ütemében eltérések mutatkoztak. Az építőipari termelés és az ipari kibocsátás júliusban már meghaladta a válság előtti szintjét, viszont a növekedési ütemük lassult augusztusban. A hazai autóipar kilábalását a globális chiphiány hátráltatta, ugyanakkor az ipar teljesítményében egyre meghatározóbbá vált az akkumulátorgyártás dinamikus bővülése. A kiskereskedelmi forgalom tovább emelkedett az időszakban, augusztusban megközelítette a járvány előtti szintjét.

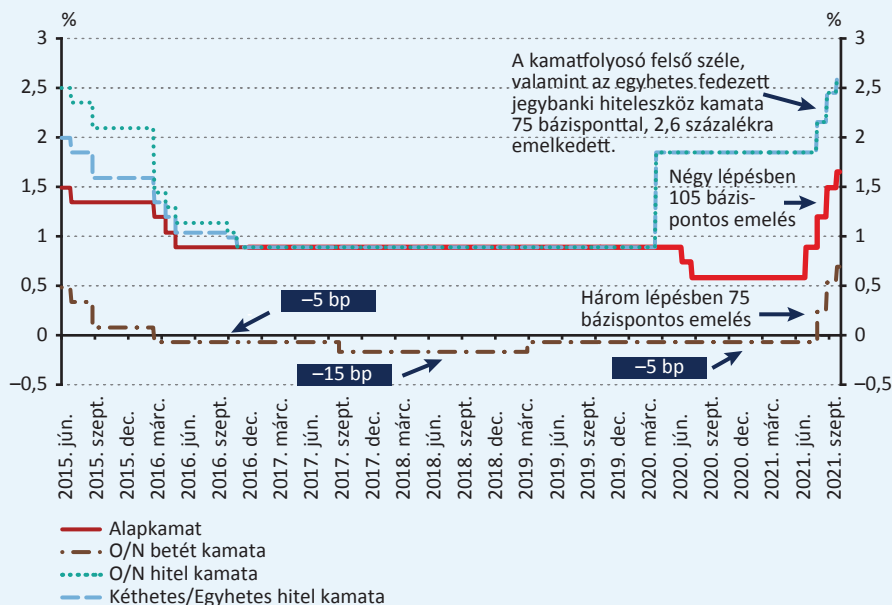
A harmadik negyedév közepére a folyó fizetési mérleg hiánya 1 milliárd euro fölé emelkedett, amivel párhuzamosan a külső finanszírozási igény is számottevően növekedett. A folyó fizetési mérleg romlása az áruegyenleg visszaeséséhez kötődött, ami elsősorban a nagy járműgyártó cégek nettó exportjának csökkenésével és a magasabb energiainporttal volt összefüggésben. Az áruegyenleg jelentős hiányát részben ellensúlyozta a szolgáltatás egyenleg többlete, amely mögött

döntően a turizmus bővülése húzódott meg. Az előrejelzési horizonton a folyó fizetési mérleg egyenlege fokozatosan javul, amellyel párhuzamosan az EU-transzfer felhasználásnak köszönhetően a gazdaság külső finanszírozási képessége is nő. A GDP-arányos államadósság a 2020-as átmeneti emelkedést követően 2021-ben ismét csökkenő pályára állt. Az előrejelzési horizonton az adósságráta folyamatos mérséklődésével számolunk. A GDP arányos hiányt illetően a 2021-es költségvetési törvény módosítása az idei évre 7,5 százalékkal tervez.

A Monetáris Tanács a szeptemberi Inflációs jelentés alapelőrejelzése körül három alternatív forgatókönyvet emelt ki. A koronavírus-járvány negyedik hullámával és a globális gazdaság lelassulásával számoló forgatókönyv szerint az alappályánál alacsonyabb inflációs és visszafogottabb növekedési pálya valósul meg. A magasabb bérnövekedést és dinamikus fogyasztásbővülést bemutató forgatókönyv az alappályához képest magasabb inflációs és magasabb növekedési pályával áll összhangban. A tartósan magas külső inflációs környezetet feltételező alternatív forgatókönyv az alapelőrejelzésnél magasabb hazai inflációs és magasabb növekedési pálya felé mutat. A kiemelt forgatókönyvek mellett a Monetáris Tanács további alternatív scénárióként a vártnál lazább globális monetáris politikai kondíciókat, a feltörekvő piacokkal szembeni kockázatkerülés erősödését és a versenyképességi reformok megvalósulását feltételező pályákat tárgyalta.

A Monetáris Tanács a harmadik negyedév kamatmeghatározó ülésein a júniusban megkezdett kamatemelési ciklust folytatva szigorította a monetáris kondíciókat. Júliusban és augusztusban a jegybanki alapkamat, az egynapos jegybanki betéti kamat, illetve az egynapos és egyhetes fedezett hitelkamattal 30 bázispontos, míg szeptemberben 15 bázispontos emeléséről döntött a Monetáris Tanács. A negyedév végére a jegybanki alapkamat így 1,65 százalékra, az egynapos jegybanki betéti kamat 0,70 százalékra, míg az egynapos és egyhetes fedezett hitelkamattal 2,60 százalékra emelkedett. Az egyhetes betéti eszköz kamatát az MNB továbbra is a heti tenderek keretében határozza meg. A jegybank számára változatlanul kiemelt szempont, hogy a rövid oldali kamatok minden részpiacon és minden időszakban a Monetáris Tanács által optimálisnak tartott rövid oldali kamatszinttel összhangban alakuljanak. Ezt a célt támogatva az MNB folytatja az eurolikviditást nyújtó swapeszközének aktív, negyedév végi alkalmazását, amelynek keretében szeptember végén devizawap tendereket tartott. Ugyanezen célhoz hozzájárulva a jegybank a swappiaci folyamatokat figyelembe véve fokozatosan kivezeti a forintlikviditást nyújtó swapeszközét.

1. ábra
A Magyar Nemzeti Bank irányadó eszközeinek alakulása

Forrás: MNB.

A jegybank folytatta a hosszú futamidőn ható, válságkezelő eszközök fokozatos kivezetését. Az MNB az NHP Hajrá 3000 milliárd forintos keretösszegének megemelését a gazdasági és hitelezési folyamatok fényében nem tartotta indokoltnak, a programban részt vevő hitelintézetek 2021. szeptember 30-ig köthettek szerződést a hiteligénylő vállalkozásokkal a még rendelkezésre álló szabad keret terhére. A jegybank júliusban megszüntette a hosszú lejáratú fedezett hiteleszköz alkalmazását. Ezt követően a Monetáris Tanács több lépésben mérsékelte az állampapír-vásárlások heti célmennyiségét is, amely az augusztusi döntéssel heti 60 milliárd forintról 50 milliárd forintra, majd szeptemberben 50 milliárdról 40 milliárdra csökkent. A Tanács megítélése szerint az állampapírpiacon stabil likviditási helyzete továbbra is kulcsfontosságú a monetáris transzmisszió szempontjából. Ennek megfelelően az MNB bármikor kész a heti vásárlások mennyiségének átmeneti növelésére, amennyiben a piaci stabilitás fenntartása indokolja. Az MNB az állampapír-vásárlási programot a heti vásárlások mennyiségét és szerkezetét rugalmasan alakítva, a szükséges mértékben és a szükséges ideig használja.

A hosszú távú fenntarthatóság támogatása jegyében az MNB elindította az NHP Zöld Otthon Programot és a Zöld Jelzáloglevél-vásárlási Programot. A Monetáris Tanács 2021. augusztus 18-i ülésén a Növekedési Kötvényprogram keretösszegét 400 milliárd forinttal megemelte, amely így 1150 milliárd forintról 1550 milliárd forintra nőtt. A program keretei között kibocsátott többlet-pénzmennyiséget az MNB a preferenciális betéti eszköz segítségével teljes mértékben semlegesíti.

A Monetáris Tanács elkötelezett az árstabilitás fenntartása mellett. A Tanács az árstabilitás biztosítása, az inflációs kockázatok tartós hatásainak megelőzése és az inflációs várakozások horgonyozása érdekében indította el a kamatemelési ciklust. A Monetáris Tanács a kamatemelési ciklust addig folytatja, ameddig az inflációs kilátások fenntartható módon a jegybanki célon stabilizálódnak, és az inflációs kockázatok a monetáris politika időhorizontján újra kiegyensúlyozottá válnak. Az inflációs kilátások és kockázatok alakulásával kapcsolatban a Tanács havi kamatdöntő ülésein értékeli a monetáris kondíciók további szigorításának szükségességét.

A MONETÁRIS POLITIKAI ESZKÖZTÁR VÁLTOZÁSAI

A Monetáris Tanács július 6-án elfogadta a *„Fenntarthatóság és hatékonyság – Zöld szempontok a Magyar Nemzeti Bank monetáris politikájában”* című stratégiai dokumentumot, azaz az MNB zöld eszköztár-stratégiáját, amelyben küldetesként fogalmazta meg, hogy elsődleges céljának veszélyeztetése nélkül, hosszútávú környezeti fenntarthatósági szempontok érvényesítése mellett alakítsa ki monetáris politikai eszköztárát. A stratégia megvalósításának első lépéseiként, a fenntarthatósági ismérveket is figyelembe vevő jelzáloghitelezés támogatása céljából bejelentésre került az NHP Zöld Otthon Program, valamint a Zöld Jelzáloglevél-vásárlási Program, továbbá a kötvénypiac fejlődése érdekében az MNB zöld szempontokkal egészítette ki fedezetkezelési feltételrendszerét.

A Monetáris Tanács július 27-i ülésén az inflációs várakozások horgonyozása érdekében az alapkamatot 30 bázisponttal, 1,2 százalékra emelte. A Monetáris Tanács a kamatfolyosó esetében is 30 bázispontos emelést tartott indokoltnak: az O/N betéti kamat 0,25 százalékra, míg az O/N és az 1 hetes fedezett hiteleszközök kamata 2,15 százalékra nőtt. A Monetáris Tanács augusztusban és szeptemberben is folytatta szigorítási ciklusát: augusztus 24-én 30, szeptember 21-én 15 bázispontos emelésekkel. A kamatfolyosó is mindkét alkalommal ugyanilyen mértékben megemelésre került, így a negyedév végére az O/N betéti kamat 0,70, az alapkamat 1,65, az O/N, illetve egyhetes hitel kamata pedig 2,60 százalékra nőtt.

A hosszú futamidőn ható eszközök fokozatos kivezetése folytatódott az időszakban, aminek keretében a hosszú futamidejű fedezett hiteleszköz alkalmazása július végétől szüneteltetésre került. Az MNB fedezett hiteleszköze korábban eredményesen biztosította a szükséges likviditást a bankrendszer számára, így a fedezett hiteleszköz szerepe csökkent a válság akut szakaszához képest. Az eszköz továbbra is a monetáris politikai eszköztár része marad.

Augusztusban a Monetáris Tanács végrehajtotta az állampapír-vásárlási program felülvizsgálatát. Az állampapír-vásárlási program a járvány időszakában, a változó nemzetközi pénzügyi környezetben sikeresen hozzájárult az állampapírpiacon stabilitásának fenntartásához, valamint erősítette a monetáris transzmisszió hatékonyságát.

A Monetáris Tanács az állampapír-vásárlási program fokozatos, a piaci stabilitás fenntartásának szempontjait figyelembe vevő kivezetésének megindítása mellett döntött, heti vásárlási célmennyiségek meghatározásával. Első lépésben a 2021. augusztus 23-i héttől kezdődően heti 60 milliárd forintról 50 milliárd forintra mérséklődött az MNB megcélzott vásárlási mennyisége, amelytől a jegybank a kínálat és egyéb piaci kondíciók függvényében rugalmasan eltérhetett. Az MNB a vásárlások mérséklését a rövidebb lejáratú állampapírok körében kezdte meg, amelynek következtében a heti vásárlásokon belül emelkedett a hosszabb lejáratú állampapírok részaránya. A jegybank nem értékesíti a mérlegében lévő állampapír-állományt, a megvásárolt állampapírokat lejáratig tartja.

Az MNB az utóbbi negyedévek gyakorlatával összhangban 2021. szeptember végén eurolikviditást nyújtó devizaswap tendereket tartott. Az MNB aktív piaci jelenléttel, összesen 5 tender tartásával tompította a negyedév végén a nemzetközi swappiaci feszültségek hazai hatásait, hozzájárulva a monetáris kondíciók stabilitásának megőrzéséhez.

A Monetáris Tanács szeptember 21-i ülésén a monetáris kondíciók szigorításának több eszközzel történő folytatásáról döntött. A kamatkondíciók szigorítása mellett a Monetáris Tanács tovább mérsékelte az állampapír-vásárlások heti célmennyiségét. Továbbá a Tanács jelezte, hogy megkezdi a forintlikviditást nyújtó devizaswap-eszköz fokozatos kivezetését, és az eszközön keresztül nyújtott forintlikviditás szűkítését.

Az állampapír-vásárlási program keretében a heti vásárlási célmennyiség 50 milliárd forintról 40 milliárd forintra mérséklődött. A Monetáris Tanács legközelebb 2021. decemberében határozza meg a heti vásárlások következő negyedévre érvényes célmennyiségét.

A jegybanki eszközök igénybevétele és a rövid futamidejű hozamok alakulása

2021. harmadik negyedévében a bankrendszer nettó forintlikviditása (elszámolási és azonnali elszámolási számlák nettó egyenlege, preferenciális, egynapos és egyhetes betétek egynapos és egyhetes hitelekkel csökkentett értéke) az időszak egészét tekintve átlagosan 8800 milliárd forint közelébe emelkedett. A havi átlagok növekvő tendenciát mutattak augusztusig, 9013 milliárd forintos lokális maximummal, ami szeptemberre 8859 milliárd forintra csökkent vissza.

A bankrendszeri likviditást elsődlegesen az MNB műveletei mozgatták: bővítő hatást fejtett ki a jegybank állampapír-vásárlása, melyet valamelyest ellensúlyozott a lejáró és nem megújított forintlikviditást nyújtó swapok szűkítő hatása. Említendő érdemi tényező még a KESZ állomány csökkenésének likviditást bővítő hatása.

A bankrendszer összesített tartalék-kötelezettsége az időszakban 306-322 milliárd forint között ingadozott. A tartalék-számlák átlagos állománya havonta rendre 359, 318, illetve 340 milliárd forintot tett ki. A korábbi időszakokhoz hasonlóan a ténylegesen elhelyezett tartalék minden hónapban meghaladta a kötelezettség mértékét.

A bankrendszeri többletlikviditás a jegybanki egynapos, egyhetes, valamint a preferenciális betéti eszközökben helyezhető el. A fenti betéti eszközök közül, a korábbi időszakokhoz hasonlóan – a korlátlan elhelyezés lehetősége miatt – a bankrendszer a legnagyobb mértékben az egyhetes betéti eszközt, másodsorban pedig a kedvező kamatozású preferenciális betéti eszközt használta. Az MNB az időszak folyamán egyhetes betétből 13 tendert tartott, minden alkalommal az összes benyújtott ajánlatot elfogadva. A tenderenként elfogadott ajánlatok összege 5157-6811 milliárd forint között változott, a maximális elfogadott ajánlat a szeptember 9-i tenderhez kapcsolódik. 6000 milliárd forint alatti ajánlatok jellemzően a hónap második felében voltak, ami az áfa-fizetésre visszavezethető szokásos havi szezonalitással függhet össze. A havi átlagos állomány tendenciájában továbbra is növekvő, sorrendben 5524, 6066, illetve 6208 milliárd forint. Az eszköz kamatozása lekövette a jegybanki alapkamat emelését.

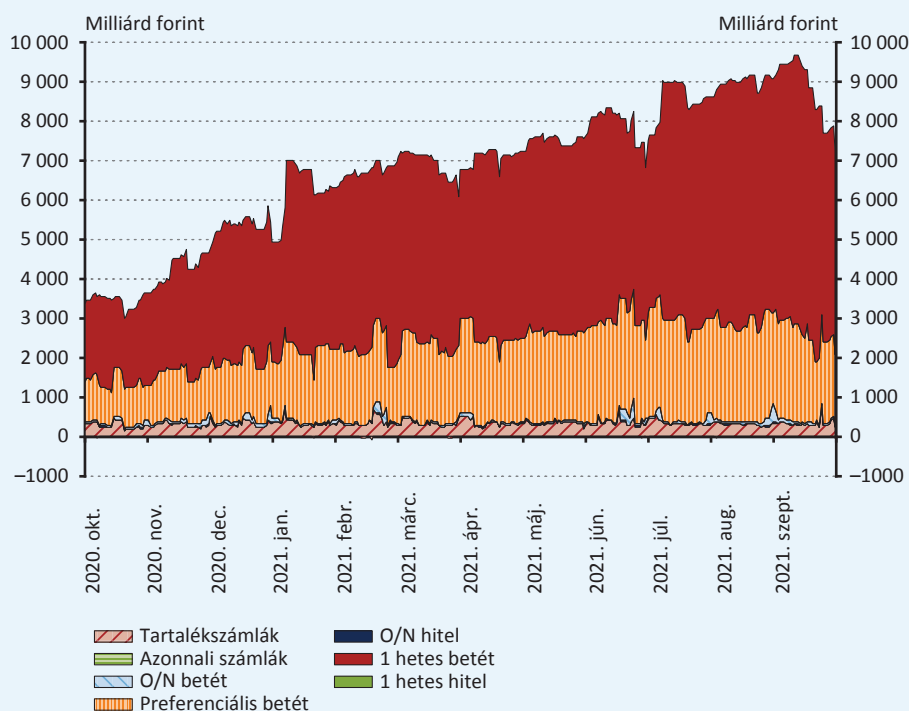
A Monetáris Tanács korábbi döntéseivel összhangban a preferenciális betéti eszköz allokációs szabálya 2021. július 1-től megváltozott, amelynek értelmében a 4 százalékos kamatszint mellett elérhető limit egy része alapkamaton vált elérhetővé. A Monetáris Tanács preferenciális betéti struktúrát egyszerűsítő döntése következtében júliusra a 4 százalékos kamatozású limitösszeg 2044 milliárd forintról 1208 milliárd forintra esett vissza, míg az NHP Hajrá alapkamaton kamatozó limitrésze a júniusi 218 milliárd forintról 1243 milliárd forintra emelkedik, míg az NKP-hoz kapcsolódóan az alapkamaton kamatozó limit 231 milliárd forintról 280 milliárd forintra emelkedett. Ennek következtében a 4 százalékos keretösszeg nagyságrendileg 1000 milliárd forinttal csökken az év második felévtől.

A preferenciális betéti teljes limit a júniusi 3000 milliárd forintról szeptemberre dinamikusan, 3437 milliárd forintra nőtt, a preferenciális betét plusz limit viszont a megváltozott allokációs szabály miatt a júniusi 2155 milliárd forintról júliusra 1356 milliárd forintra esett vissza, majd szeptemberre 1552 milliárd forintra nőtt újra. A tényleges elhelyezés júliusban volt a legmagasabb, átlagosan 2558 milliárd forint, majd szeptemberre 2229 milliárd forintra apadt. A preferenciális betét teljes kihasználtsága a júniusi 85 százalékos lokális csúcsról szeptemberre 65 százalékra esett vissza. A visszaesés vélhetően főképp a kedvezőtlenebbé váló kamatozásra vezethető vissza.

Az O/N betét a többi sterilizációs eszközhöz képest kedvezőtlenebb kamatozása miatt továbbra is ritkábban és kisebb mértékben igénybe vett eszköz. Az MNB-nél O/N betétben elhelyezett pénzeszközök átlagos állománya az időszak egészében 82 milliárd forintot ért el, ami az előző időszakhoz képest növekvő, de még mindig alacsony értéket mutat. Növekszik a 100 milliárd forint fölötti elhelyezéssel rendelkező napok száma, amelyek elsősorban a hónapok utolsó napjaihoz, illetve más, kiugró likviditáskezelési szükségletre (pl. nagyobb swapplejáratok) kapcsolódnak.

A hosszú hiteltenderek felfüggesztésével az állomány július vége óta 2623 milliárd forinton áll. Az erőteljesen likviditástöbbletes helyzetben a bankok egynapos fedezett hitelt a harmadik negyedévben összesen 13 alkalommal vettek igénybe, egyhetes hitelt pedig nem vettek fel. A hitelfelvételek átlagos állománya stagnáló, mintegy 6 milliárd forint volt.

2. ábra
A jegybank betéti és hiteleszközeinek igénybevétele

Forrás: MNB.

A forintlikviditást nyújtó jegybanki FX-swapok állománya az időszak folyamán 1333 milliárd forintról 1100 milliárd forintra csökkent. A negyedévben 9 forintlikviditást nyújtó tender került meghirdetésre, mivel az MNB lejáró állomány hiányában, illetve a negyedév végén, eurolikviditást nyújtó swaptenderek meghirdetésekor nem hirdetett tendert. A többi alkalommal a lejáró állomány került meghirdetésre a különböző futamidőkön egyenletesen szétosztva, így az MNB az 1, 3, 6 és 12 hónapos futamidőkön egyaránt összesen 59-59 milliárd forint mennyiséget hirdetett meg a forintlikviditást nyújtó tendereken. A teljes elfogadott mennyiség 12 hónapon 59 milliárd forintot (167 millió eurót), míg 6 hónapon 26 milliárd forintot (75 millió eurót) tett ki. Az MNB csak a piaci hozamszinteket elérő ajánlatokat fogadott el, nem megfelelő hozamszintek esetén az ajánlatok visszautasításra kerültek.

1. táblázat

Jegybanki forintlikviditást nyújtó FX-swap tenderek száma, meghirdetett és elfogadott mennyiségek milliárd forintban

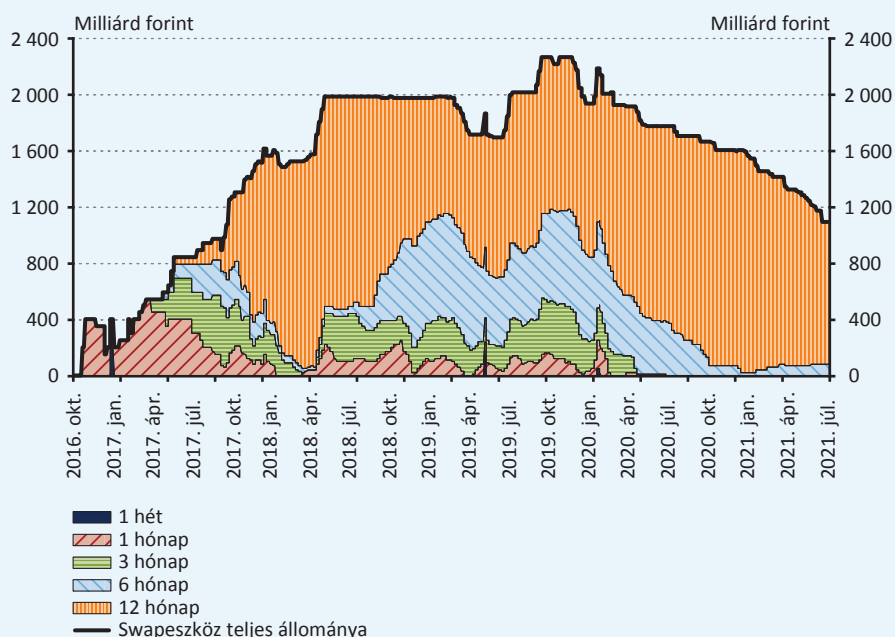
Futamidő	Tenderek száma	Meghirdetett mennyiség	Összes ajánlat	Elfogadott mennyiség
1 hónap	9	59	18	0
3 hónap	9	59	75	0
6 hónap	9	59	322	26
12 hónap	9	59	432	59
Összesen	36	236	847	85

Forrás: MNB.

A jegybanki forintlikviditást nyújtó FX-swapok összesített állománya az időszak végén 6 hónapon 86 milliárd, 12 hónapon 1014 milliárd forintot ért el, a többi futamidőn nincs állomány. Az állomány összetételét tekintve tehát a legnagyobb súlyú, 12 hónapos swapok aránya szeptember végén 92 százalékot tett ki.

3. ábra

A jegybanki FX-swap állomány alakulása

Forrás: MNB.

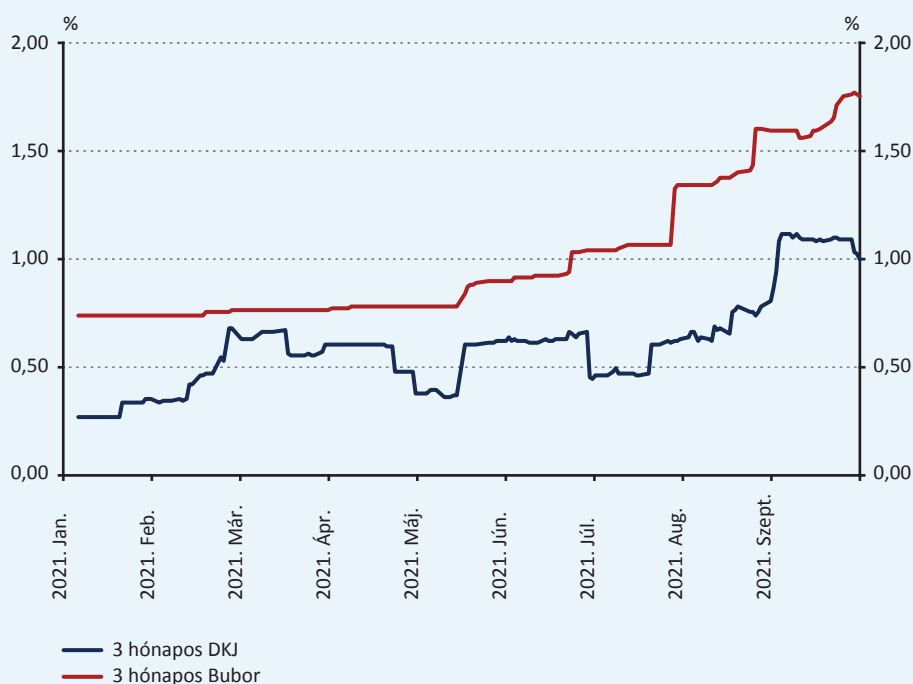
A korábbi negyedévek végéhez hasonlóan az MNB a swappiaci lehetséges hozamingadozások csillapítására eurolikviditást nyújtó FX-swaptendereket hirdetett meg. A harmadik negyedév végén az MNB összesen 5 tendert tartott. A tenderek futamideje egy naptól két hétig terjedt. Az MNB a korábbi gyakorlat szerint a beérkező összes ajánlatot elfogadta, ez a harmadik negyedév végén 5275 millió eurót jelentett. Az MNB az igények teljesítéséhez felhasználta a rendelkezésére álló külföldi repo-kereteket (BIS és EKB) is. A jegybanki tenderek hatására a piacot a swapeszköz alkalmazását megelőző hasonló időszakoknál alacsonyabb volatilitás és magasabb hozamszintek jellemezték.

2. táblázat**Jegybanksi eurolikviditást nyújtó FX-swap tenderek dátumai és elfogadott mennyiségei millió euróban**

Tendernap	Értéknap	Lejárat	Típus	Összes ajánlat
21.09.15	21.09.17	21.10.01	2 hetes	920
21.09.22	21.09.24	21.10.01	spotweek	2 150
21.09.28	21.09.30	21.10.07	spotnext	510
21.09.29	21.09.30	21.10.01	tomnext	1 665
21.09.30	21.09.30	21.10.01	overnight	30
Összesen	-	-	-	5 275

Forrás: MNB.

A kamattanszmisszió szempontjából kitüntetett jelentőségű három hónapos BUBOR jegyzések – követve az emelkedő alapkamatot- növekvő tendenciával 105 bázispontról az időszak végére 176 bázispontra nőttek. A 3 hónapos diszkontkincstárjegy (DKJ) hozamok 47 és 112 bázispont között alakultak, nagyobb ingadozással követve az emelkedést.

4. ábra**3 hónapos Bubor jegyzések és DKJ hozamok alakulása százalékban**

Forrás: MNB.

Az MNB az állampapír-piaci vásárlásokban a Monetáris Tanács által meghatározott csökkentett aktivitással vett részt. Az aukciós és aukción kívüli vásárlások tervezett együttes összege augusztus 24-ig 60 milliárd forintot tett ki, ezután 50, majd szeptember 21-től 40 milliárd forintra változott. Az MNB heti tényleges aukciós vásárlásainak összege a piaci hozamok és a banki ajánlatok függvényében változóan, névértékben 40 és 55 milliárd forint között, a meghirdetett heti célmeny-nyiségen belül alakult. Az aukciós vásárlások a 10 évnél hosszabb futamidejű értékpapírokra koncentráltak, a rövidebb futamidejű állampapírok közül a 2029/A és kisebb mértékben a 2026/F jelűben volt aktivitás. Az időszak folyamán az MNB 379 milliárd forint névértékű aukciós vásárlást bonyolított, melyből a 2029/A, 2033/A, illetve a 2034/A jelű értékpapírok részesednek a legnagyobb mértékben. A negyedévben az aukción kívül vásárolt államkötvények névértéke 282 milliárd forintot ért el. Szeptember végén a program keretében megvásárolt teljes állomány névértéke 3157 milliárd forint volt, ezen belül 1915 milliárd forint aukciós vásárlással.

Az államkötvények mellett az MNB 27 milliárd forint névértékben vásárolt állami garancia-vállalás mellett kibocsátott kötvényt is, így az időszak végére az MNB által megvásárolt teljes állomány 96 milliárd forintot tett ki.

Szeptember 30-án lezárult az NHP Hajrá, amelyet az MNB 2020 áprilisában indított el a koronavírus-járvány kedvezőtlen hatásainak tompítása és a kkv-k finanszírozáshoz jutásának elősegítése érdekében. A vállalatok megváltozott finanszírozási igényeihez igazodó konstrukció minden korábbinál kedvezőbb feltételekkel, széleskörű felhasználási lehetőségekkel biztosított forrást a kkv-sektornak. A vállalkozások részéről jelentkező számottevő finanszírozási igényre és az elhúzó járványhelyzetre tekintettel az MNB a keretösszeget kétszer is megemelte, legutóbb áprilisban 3 000 milliárd forintra, amely teljes mértékben felhasználásra került. Az NHP Hajrá az egyik leghatásosabb eszköz volt a válságkezelésben, mintegy 62 ezer hitel- illetve lízingszerződés jött létre, több mint 40 ezer hazai vállalkozás forráshoz jutását elősegítve. A konstrukció keretében kint lévő – azaz már lehívott, de még nem törlesztett – hitelállomány 2 075 milliárd forint, míg az NHP összes szakasza és konstrukciója keretében fennálló hitelállomány együttesen 2 920 milliárd forint volt 2021. szeptember végén. Az NHP Hajrá keretében folyósított hitelvolumenből fakadó banki többletlikviditást az MNB a preferenciális betéti eszközzel sterilizálja, így a program hatása likviditási szempontból semleges.

A jegybank 2019-ben elindított vállalatikötvény-vásárlási programja, a Növekedési Kötvényprogram fontos szerepet játszik abban, hogy a hazai vállalatok diverzifikálhassák forrásbevonási szerkezetüket. Az NKP a kötvénypiaci likviditás növelésén keresztül hozzájárulhat a monetáris politikai transzmisszió hatékonyságának javulásához, mivel a jegybanki kamatdöntések hatékonyabb érvényesülését erősítheti a vállalatok forrásellátottságát biztosító piacok közötti egészséges verseny jelenléte. Az NKP iránt továbbra is jelentős az érdeklődés, 2021 szeptemberének végéig közel 310 vállalat regisztrált a kötvényprogramba. Az időszak végéig 65 vállalat összesen 84 kötvénysorozatot bocsátott ki az NKP keretében, melynek révén a vállalatok 1640 milliárd forintot megközelítő volumenű forrásbevonást realizáltak. Az MNB becslései szerint a hazai székhelyű nem pénzügyi vállalatok által kibocsátott kötvények állománya 2021 harmadik negyedévének végén megközelíthette a 2240 milliárd forintot, vagyis a nominális piacméret az NKP elindítása óta megötszöröződhetett. A hazai tőkepiac fontos mérföldköveként az NKP keretében került sor az első hazai zöld vállalati kötvényének kibocsátására, melyet azóta 12 további zöld minősítést szerzett értékpapírsorozat forgalomba hozatala követett, melynek köszönhetően 2021 szeptemberének végén a jegybank vállalatikötvény-portfóliójának ötödét tették ki a zöld értékpapírok. Tekintettel a jegybanki vásárlások addigi keretösszegének magas kihasználtságára valamint az NKP addigi eredményeire, a Monetáris Tanács a program keretösszegét 1150 milliárd forintról 1550 milliárd forintra emelte. A Tanács döntött továbbá arról, hogy a kötvényprogram keretében folytatott kötvényvásárlásokat ideiglenes jelleggel, 2022. január 31-ig kiterjeszti a Különleges Munkavállalói Résztulajdonosi Programok (KMRP-k) által kibocsátott kötvényekre is.

ZÖLD ESZKÖZTÁR STRATÉGIA

Mérföldkőnek tekinthető, hogy az Országgyűlés 2021. május 28-i döntésével törvényi felhatalmazást adott arra, hogy az MNB támogassa a kormány környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos politikáját. Ennek az új jegybanki szemléletmódnak a gyakorlati alapjait a 2021. július 6-án meghirdetett Zöld jegybanki eszköztár-stratégia fektette le, amelynek fő célja, hogy egységes keretet adva mutasson rá azokra a lehetséges irányokra, amelyeken haladva az MNB monetáris politikai eszköztárába is át tudja ültetni a klímavédelem és környezeti fenntarthatóság szempontjait. A közzétett stratégiai dokumentumban¹ megfogalmazott jövőképe szerint Magyarország fenntartható felzárkózása a gazdaság zöld átállásával valósulhat meg, amelynek feltétele, hogy legkésőbb az évtized végére egy olyan pénzügyi rendszer alakuljon ki hazánkban, amely figyelembe veszi és érvényesíti a környezeti fenntarthatósági szempontokat.

A zöld szempontok beépítésének támogatásához megfelelő kiindulópontot jelent a lakáshitelek piaca, tekintettel arra, hogy a hazai primerenergia-felhasználás harmadát kitevő lakóingatlanállomány energetikai hatékonysága alacsony, korszerűsítésére jelentős tér áll rendelkezésre. Ennek érdekében az MNB két új kezdeményezést, az NHP Zöld Otthon Programot és a Zöld Jelzáloglevél-vásárlási Programot indított el.

¹ Fenntarthatóság és jegybanki politika – Zöld szempontok az MNB monetáris politikai eszköztárában, MNB, 2021

A Növekedési Hitelprogram részeként, 200 milliárd forintos keretösszeggel elinduló NHP Zöld Otthon Program (NHP ZOP) a zöld lakáshitel piac létrejöttét és a környezeti fenntarthatósági szempontok hazai lakáspiacon történő érvényesülését segíti elő, ami egyúttal hozzájárulhat a zöld otthonok iránti kereslet, illetve ezen keresztül a kínálat élénkítéséhez is. A 2021. október 4-én elindított NHP ZOP kedvező és a futamidő végéig rögzített, így kiszámítható kamatozású hitellel segíti a lakosság energiahatékony újlakás-vásárlását és -építését, közvetetten ösztönözve ezzel az építői oldalt is energiahatékony lakóházak építésére. A jegybank az NHP korábbi – a kkv szektor forráshoz jutását támogató – szakaszaihoz hasonlóan ezúttal is 0 százalékos kamattal biztosítja a hitelintézeteknek refinanszírozási forrást, amelyet azok maximum 2,5 százalékos kamattal hitelezhetnek tovább lakossági ügyfelek részére. A hitelt tehát csak természetes személyek igényelhetik, energiahatékony (legalább BB energetikai besorolású és legfeljebb 90 kWh/m²/év primer energiaigényű) új lakások és családi házak saját lakhatás céljából történő vásárlására, illetve építésére, legfeljebb 70 millió forint összegben és 25 éves futamidővel.

Az MNB augusztus elejétől elindította a Zöld Jelzáloglevél-vásárlási Programot. A program stratégiai célja, hogy célzott vásárlásokon keresztül hozzájáruljon a hazai zöld jelzáloglevél-piac megteremtéséhez, ezen keresztül pedig a zöld jelzáloghitelek terjedéséhez. Mindez közvetetten támogatja az energetikai szempontból korszerű ingatlanok építését, és egy egészségesebb szerkezetű hazai ingatlanállomány kialakulását. A program augusztus eleji elindulását követően augusztus 16-án zajlott le az első, környezeti fenntarthatósági elemekkel rendelkező jelzáloglevél kibocsátás 5 milliárd forint értékben. Az MNB az aukción 2 milliárd forint mennyiségben vásárolt a kötvényből.

Mindezek mellett a zöld eszköztár stratégia gyakorlatban történő megvalósítása kiterjedt a jegybanki fedezetkezelési gyakorlatra is. A fedezetkezelés a monetáris politikai eszköztár egyik központi eleme, a kapcsolódó keretrendszer érdemben befolyásolja a bankrendszer számára elérhető likviditás mértékét, segítségével az MNB támogathat egyes szektorokat, elősegítheti a piaci legjobb gyakorlatok elterjedését, miközben folyamatosan biztosítani kell a jegybanki hitelkihelyezési tevékenységhez kapcsolódó kockázatok minimalizálását. A fenntarthatósági szempontok érvényesítése nélkül nincs hatékony monetáris politikai implementáció, ezért a fedezetkezelés „zöldítését” is szükséges az MNB-nek vizsgálni.

A fedezetként elfogadott eszközök értékét a klímakockázatok befolyásolják, így a klímakockázatok az MNB kockázati kitettségére is hatással vannak, az MNB-nek mérlegelnie kell ennek kapcsán a kockázatkezelési eszközök optimális kialakítását. Másrészt a jegybanki fedezetkezelési gyakorlat a kereskedelmi bankok tevékenységére, a kitettségeik zöldítésére, a gazdaság fenntarthatósági transzformációjára is érdemi hatással bír. Ezzel összhangban 2021 szeptemberében bevezetésre került a „zöld haircut”, ami a zöld kötvények preferenciális kezelésével rövidtávon hatékonyan hozzájárulhat a zöld kötvénypiac fejlődéséhez. A klímakockázati riportálási gyakorlatok fejlődésével, az adatok, modellek elérhetőségének javulásával, a legjobb nemzetközi eljárásrendek megszilárdulásával párhuzamosan az MNB-nek mérlegelnie kell további lépések megtételét a fedezetkezelésben a klímakockázatok kapcsán.

2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása

Az MNBtv. értelmében a jegybank elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. Az MNB elsődleges céljának veszélyeztetése nélkül támogatja a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának fenntartását, ellenállóképességének növelését, a pénzügyi közvetítőrendszer gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulását és a Kormány gazdaság-, valamint a környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos politikáját a rendelkezésére álló eszközökkel. Az MNB emellett a Pénzügyi Felügyelet Európai Rendszerében betöltött tagságához kapcsolódó mandátumánál fogva ellátja az Európai Bankhatóság, az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatónyugdíj-hatóság, az Európai Értékpapír-piaci Hatóság és az Európai Rendszerkockázati Testület hatásköréből eredő, MNB-re háruló feladatokat, továbbá ellátja a hazai pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét, valamint szanalási hatóságként is eljár.

A hazai bankrendszer stabil, sokkellenálló-képessége mind a likviditási helyzet, mind a veszteségviselő képesség szempontjából jónak mondható. A magyar bankrendszer az elhúzódó járványhelyzetben is folyamatosan képes biztosítani a szükséges forrásokat a gazdaság szereplőinek, elősegítve ezzel a gazdaság növekedését. A támogatások és az erős kereslet fennmaradásával, a moratórium meghosszabbításával, valamint az ősztől elérhető Zöld Otthon Program révén továbbra is dinamikusan bővülő hitelállománnyal számolhatunk. A bankrendszer likviditása továbbra is magas, a bankok jelentős pufferekkel teljesítik a likviditásfedezeti követelményeket. A szektor jövedelmezősége tovább javult, 2021 első kilenc hónapjában a 490 milliárd forint adózott eredményt ért el a hitelintézeti szektor, ami 307 milliárd forintos emelkedésnek felel meg az előző év azonos időszakához képest. A hitelintézetek mindegyike teljesíti a jogszabályi tőke megfelelést, a bankrendszer konszolidált tőke megfelelési mutatója (TMM) 19,1 százalék. A bankszektor továbbra is magas szabad tőkepufferrel rendelkezik, az intézmények többségének tőkepuffere legalább 4 százalékos az aktuális szabályozói elvárás felett, de ezek szektoron belüli eloszlása koncentrált.

A PÉNZÜGYI RENDSZER LEGFONTOSABB FOLYAMATAI

2021 szeptemberig bezárólag a hitelintézetek háztartási hitelállománya éves szinten 16 százalékkal bővült a folyósítások és törlesztések eredőjeként, elsősorban a babaváró kölcsönök és a lakáshitelek dinamikus kibocsátásának, valamint a moratórium törlesztéseket mérséklő hatásának köszönhetően. 2021. augusztusban a jogosult lakossági hitel állomány 45 százaléka volt moratóriumban, ami a teljes háztartási hitelállomány 30 százalékának felel meg. A 2022. június végéig meghosszabbított moratóriumra a teljes lakossági hitelállomány mintegy 23 százaléka lehet jogosult, ugyanakkor, az MNB becslése alapján a pénzügyileg ténylegesen sérülékeny adósok ennek csak felét, a lakossági hitelállomány közel 10 százalékát teszik ki. Jelenleg a hazai háztartási hitelezés bővülési üteme a legmagasabb éves dinamika az Európai Unióban, ugyanakkor a háztartási szektor GDP-arányos eladósodottsága továbbra is az egyik legalacsonyabb az EU-ban.

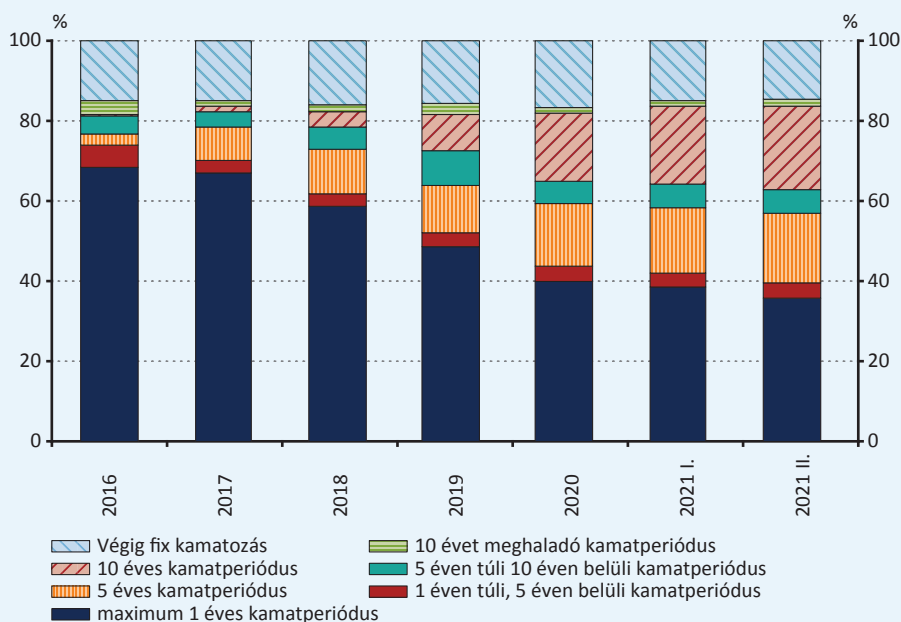
Az új szerződéskötések értéke 2020 október eleje és 2021 szeptember vége között éves átlagban 11 százalékkal emelkedett. A lakáshitelek éves kibocsátása 32 százalékkal haladta meg az előző évi volument, amit a 2021-től elérhető új otthonteremtési támogatások is erősítettek. A koronavírus-járvány és a megfékezése érdekében hozott intézkedések a személyi kölcsönöket érintették leginkább, ebben a szegmensben az éves új kihelyezések 9 százalékos emelkedést mutatnak a megelőző egy év alacsony kibocsátásához képest. A személyi kölcsönök piacán 2021 elejétől elérhető minősített fogyasztóbarát termékek aránya jelenleg az új kibocsátás 20 százalékát teszi ki. Az állami támogatásokhoz kapcsolódó hitelek – ideértve a Családi Otthonteremtési Kedvezményhez kapcsolódó, illetve a babaváró kölcsönöket – az új szerződéskötések mintegy 30 százalékát teszik ki. A babaváró hitelek állománya 2021 szeptember végére 1462 milliárd forintra emelkedett, ami a teljes lakossági hitelállomány 16 százalékát teszi ki.

A jegybanki alapkamat-emelések az emelkedő bankközi kamatokon keresztül a változó kamatozású hitelek kamatlábát is növelik, emellett a hosszú források drágulása a hosszabb időre kamatfixált termékek referenciakamatát is megemelheti a kamatforduló időpontjában. A kamatkockázatnak leginkább kitett, éven belül változó kamatozású jelzáloghitel-állomány aránya ugyanakkor folyamatosan mérséklődik, jelenleg 36 százalék a teljes jelzáloghitelállományon belül (5. ábra). Mindebben jelentős szerepe van a Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel termékminősítés bevezetésének, illetve a kamatperiódus

szerint differenciált adósságfék-szabályoknak, amelyeknek köszönhetően mára már 1 százalék alá csökkent az éven belül változó kamatozású hitelek aránya az újonnan kötött lakáshitel-szerződéseken belül. Az éven belül átárazódó jelzáloghitelek medián törlesztőrészlet-növekménye a kamatok 100 bázispontos emelkedése esetén kevesebb, mint 1500 forint, és a jelentősebb törlesztőrészlet-növekedéssel érintett szerződések kifizetettsége is mérsékelte: az éven belül átárazódó jelzáloghitel-állomány fele 100 bázispontos kamatemelés esetén maximum 3 százalékos, 200 bázispontos kamatemelés során pedig maximum 7 százalékos törlesztőrészlet-emelkedéssel érintett.

A vállalati hitelállomány éves növekedési üteme 9 százalékot tett ki 2021. szeptember végén. A mikro-, kis- és középvállalkozások hitelállománya 2021 harmadik negyedévének végére előzetes adatok alapján mintegy 20 százalékkal bővült éves szinten. A fizetési moratórium az esedékes törlesztési teher csökkenésére, míg a koronavírus gazdasági hatásainak tompítása érdekében bevezetett jegybanki és állami hitel- és garanciaprogramok az új szerződéskötésekre gyakoroltak kedvező hatást. A moratóriumot igénybe vevő vállalkozások és vállalatok 31 százalékának csökkent legalább 25 százalékkal az árbevétele 2019-ről 2020-ra. Ezek a vállalatok – amelyek a teljes fennálló hitelállomány 4 százalékát teszik ki – jogosultak 2021 októbere után is moratóriumban maradni. A szeptember végével lezárult NHP Hajrá keretében több mint 40 ezer hazai vállalkozás kötött mintegy 62 ezer hitel-, illetve lízingszerződést, ezzel a teljes 3 000 milliárd forintos keretösszeg elfogyott. A vállalkozások részéről a forgóeszközhiteltek iránt mutatkozott a legnagyobb kereslet, ami a teljes Hajrá kibocsátás 53 százalékát adta. Új beruházások megvalósítására a felvett hitelek 38 százalékát fordították, 9 százalék pedig a korábbi beruházási hitelek kiváltásához kapcsolódó ügylet volt. A hitelek közel háromnegyedét a kereskedelem, az ingatlanügyletek, a feldolgozóipar, az építőipar és a mezőgazdaság ágazatokban tevékenykedő kkv-k vették fel. A Hajrá keretében kihelyezett volumen 62 százaléka mikro- és kisvállalkozásokhoz került, míg az ügyletek számát tekintve a szerződések 88 százalékát ezen vállalkozások kötötték. Bár a szerződéskötési időszak véget ért, a felvett források továbbra is támogatják a vállalkozások működését, ráadásul a megkötött szerződések az eddig folyósított hitelrészeknél sok esetben további lehívási lehetőséget is biztosítanak.

5. ábra
A jelzáloghitel-állomány összetétele kamatperiódusok szerint

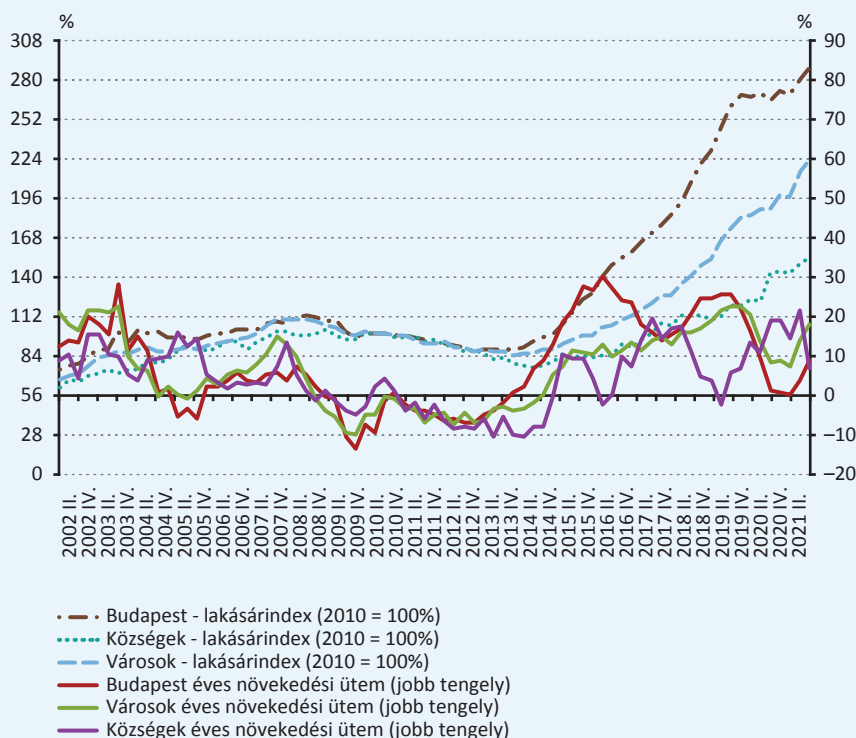
Forrás: MNB.

2021 második negyedévében országos átlagban és Budapesten is emelkedtek a lakásárak, aminek következtében az éves nominális növekedési ütem országos szinten a 2020. év végi 8,1-ről 13,3 százalékra, Budapesten pedig 0,5-ről 9,1 százalékra emelkedett (6. ábra). Az árak emelkedése a harmadik negyedévében is folytatódott, az előzetes adatok alapján az éves lakásár dinamika 14,7 százalékra gyorsulhatott országos átlagban, míg a fővárosban 8,9 százalékot tett ki. Az elmúlt években tapasztalható nagymértékű lakásár-emelkedés pénzügyi stabilitási kockázatait enyhíti, hogy a lakásárak emelkedését nem kísérte a kockázatos hitelezés térnyerése. Az elmúlt években az új lakáshitelek mintegy 35 százalékát helyezték

ki a HFM vagy JTM limitek közelében (40 százalékos JTM és 70 százalékos HFM feletti értékek) és a kihelyezések mintegy 5-7 százaléka közelítette csak meg mindkét szabályozói korlátot, mely arány a háztartási hitelezés 2021-ben látott jelentős bővülése mellett sem változott érdemben. 2021 első félévében jelentősen bővült az újlakás-kínálat, elsősorban a vállalkozók által épített budapesti lakóingatlanoknak köszönhetően, és növekedésnek indult a kiadott új építési engedélyek száma is a 2019 óta tartó csökkenő tendencia után, ami a kedvezményes lakásáfa ismételt bevezetésének köszönhető. Az építőanyagok jelentős drágulása és az alapanyaghiány ugyanakkor visszafoghatja az építőipar teljesítményét. A lakásépítési költségeken belül az alapanyag költségek 22 százalékkal drágultak éves alapon a második negyedévben hazánkban, holott az építőipari árak már az elmúlt években is az EU-tagállamok átlagát számottevően meghaladó mértékben nőttek az alacsony termelői kapacitás és a versenyképességi problémák miatt.

6. ábra

A nominális MNB-lakásárindex alakulása településtípusok szerint (2010 = 100%)

Forrás: MNB, lakáspiaci közvetítői adatbázis.

2021. harmadik negyedévben a budapesti irodapiacon 0,7 százalékponttal 9,1 százalékra, az ipar-logisztikai piacon pedig 0,5 százalékponttal 3,5 százalékra mérséklődött a kihasználatlansági ráta. A mutató csökkenése mindkét szegmensben a viszonylag alacsony volumenű új átadásoknak volt köszönhető. A kiskereskedelmi szegmensben a fogyasztás élénkülése mellett is stagnált a kihasználatlansági mutató. Az iroda- és ipar-logisztika szegmensben várható jelentős átadási volumen várható, e piacokon a kihasználatlansági ráták emelkedésére lehet számítani a következő másfél-két évben. A kihasználatlanság jelenlegi szintjei azonban – különösen az utóbbi szegmensben – még nem jelentenek túlzott piaci kockázatot. Az átlagos bérleti díjak csökkenése egyik szegmensben sem volt jellemző, az ipar-logisztikai ingatlanok bérleti díja esetében azonban emelkedhet a korrekció valószínűsége. Ugyanakkor, ebben a szegmensben a kínálat bővülése javítja Magyarország nemzetközi logisztikai versenyképességét, ami a kereslet növelésén keresztül stabilizálhatja a bérleti díjakat. A hazai szállodák forgalma a járvány enyhülésével javult, de a szektor a 2019-es átlagos havi forgalmat még idén júliusban sem érte el. Az elmúlt években elindult élénk szállodafejlesztési aktivitás közel 3 ezer új szobával növeli a kínálatot a következő másfél évben, míg egyes elemzések szerint csak 2024-re várható a nemzetközi turizmus járvány előtti szintjének elérése. 2021 első három negyedévében a hazai kereskedelmi ingatlanok befektetési forgalma 0,75 milliárd eurós forgalmat ért el, ami 12 százalékos csökkenést jelent 2020 azonos időszakához képest. Ennek jelentős részét néhány nagy összegű tranzakció adta és a hazai befektetők dominanciája volt megfigyelhető a vevői oldalon. Elkölthető likviditás továbbra is rendelkezésre áll a piacon, a befektetők érdeklődés érezhető, de az árkeresés és egyes szegmensek kilátásai miatt óvatosak a vásárlók. A mérsékelt befektetési kereslet mellett

csökkent az eladó ingatlanok kínálata az elmúlt negyedévekben, ami a hozamok csökkenését eredményezheti. Előretekintve, a monetáris szigorítási ciklus folytatódása tovább szűkítheti az ingatlanbefektetéseken elérhető hozamokat.

A bankrendszer nemteljesítő hiteleinek állománya mind a vállalati, mind a lakossági szegmensben historikusan alacsony szinten van, de a moratórium miatt a nemteljesítési mutatók nem adnak teljes képet a hitelfortfolio minőségére és kockázatosságára vonatkozóan. A vállalatok 90 napon túl késedelmes hitelállománya 21 milliárd forinttal, a háztartásoké 17 milliárd forinttal csökkent 2021 első felében a hitelintézeti szektorban. Ezzel párhuzamosan azonban a 90 napon túl nem késedelmes, de nemteljesítő hitelek állománya rendre 24, illetve 33 milliárd forinttal emelkedett. A hitelezés dinamikus bővülése révén az állomány emelkedése, valamint a bankok portfóliótisztítási tevékenysége ellensúlyozta a nemteljesítő állományok enyhe emelkedését a félév során. Mindezek eredőjeként a vállalati szegmensben 3,5 százalék, a háztartási szegmensben pedig 3,0 százalék maradt a nemteljesítő hitelek aránya (NPL-ráta). A vállalati nemteljesítő hitelállomány ötödét, a háztartásinak pedig a felét teszik ki a 90 napon túl késedelmes hitelek. A nemteljesítő állomány nagysága 330, illetve 264 milliárd forint volt 2021. június végén. Bár a késedelmes hitelek aránya nem emelkedett az elmúlt időszakban, a hitelintézetek a növekvő hitelkockázatok mentén már képeztek értékvesztést, felkészülve a moratórium után megemelkedő nemfizetési arányokra. A megemelkedett hitelkockázatu portfóliót jelentő Stage 2 hitelek aránya 3 százalékponttal emelkedett az év első felében (8 százalékponttal az elmúlt egy évben), így 2021 közepén a teljes hitelintézeti hitelállomány 76 százaléka maradt problémamentes besorolású, 21 százaléka pedig Stage 2 besorolású. A Stage-kategóriák közötti átsorolás elsősorban a moratóriumban lévő hiteleket érintette.

2021 első kilenc hónapjában a hitelintézeti szektor 490 milliárd forint adózott eredményt ért el az egyedi banki (nem konszolidált) adatszolgáltatás szerint, ami 307 milliárd forintos emelkedésnek felel meg az előző év azonos időszakához képest. 2021 szeptemberében a 12 havi gördülő sajáttőke-arányos jövedelmezőség (RoE) 4,0 százalékponttal 10,3 százalékra, az eszközarányos profit (RoA) pedig 0,3 százalékponttal 0,9 százalékra nőtt a 2020. szeptember végi adatokhoz képest. Az éves javuláshoz az eredménytétel többsége hozzájárult, legnagyobb mértékben az előző év azonos időszakához képest 146 milliárd forinttal mérséklődő értékvesztés- és céltartalékképzés, valamint a 145 milliárd forinttal javuló nettó kamateredmény. Ez utóbbi tétel bővülését a koronavírus-járvánnyal kapcsolatos jegybanki likviditásbővítő intézkedések átmeneti hatásai is segítették. Az előző év azonos időszakához képest jelentősen mérséklődő eszközarányos értékvesztés- és céltartalékképzés a fizetési moratórium meghosszabbítása miatt újra jelentősen megnőhet, miközben a járvány kezdete óta képzett szintje már meghaladja az európai átlagot.

A bankrendszer konszolidált tőke megfelelési mutatója 2021 második negyedévében a márciusban megfigyelt 19,1 százalékos szinten stagnált, amit a mutató számlálójának és nevezőjének azonos mértékű növekedése okozott. A teljes első féléves eredménnyel számolva a mutató értéke 19,8 százalék volt júniusban. A teljes eredménnyel és az enyhítésekkel számolva a szektor döntő többségének 4 százalék felett alakult a kitettségarányos szabad tőkepuffere.

AZ MNB MAKROPRUDENCIÁLIS TEVÉKENYSÉGE

Az MNB 2021 harmadik negyedévében is fokozott figyelemmel követte a koronavírus-járvány miatti bankrendszeri kockázatok alakulását, valamint a mérséklésük érdekében bevezetett makroprudenciális intézkedések hatásosságát. Az MNB folyamatosan monitorozza az alkalmazott makroprudenciális eszközök, valamint a Kormány által az MNB javaslatára bevezetett fizetési moratórium és a hitelösztönző programok hatásait. Az MNB kiemelt figyelmet fordít a moratóriumot igénybe vevő ügyfelek, valamint a moratórium alatt álló hitelállomány kockázatosságának alakulására.

2021. július 1-jétől életbe lépett a jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutatóra (JMM) vonatkozó szabályozás módosítása, amely értelmében a zöld jelzálogalapú források kedvezményes súlyozással vehetők figyelembe a mutató számításakor. A módosítás ösztönzi a zöld jelzáloglevelek jövőbeli hazai kibocsátását, ezen keresztül pedig a zöld ingatlanokat finanszírozó jelzáloghitelek elterjedését is, így az MNB Zöld Programjával összhangban elősegíti a pénzügyi rendszer klímaváltozással kapcsolatos kockázatainak mérséklését és a hazai ingatlanállomány energetikai jellemzőinek javítását. A zöld jelzálogalapú források kedvezményes kezelése mellett az MNB a forint források és eszközök szektorszerű lejárati összhangjának javítását támogató módosításokat is eszközölt a szabályozásban, amelyek 2022. október 1-jével lépnek hatályba: a mutató elvárt minimumszintje 25-ről 30 százalékra emelkedik, az újonnan kibocsátott jelzálogleveleket be kell vezetni a tőzsdére, valamint módosított formában visszavezetésre kerülnek a koronavírus járvány miatt felfüggesztett, a bankok közötti jelzáloglevél-kereszttulajdonlásra vonatkozó korlátozások.

Az MNB 2021 harmadik negyedében sem látta indokoltnak az anticiklikus tőkepufferráta hatályos 0 százalékos mértékének módosítását. A 2020 tavaszán világméretűvé vált koronavírus-járvány korábbi hullámai nagyon kedvezőtlen gazdasági-pénzügyi következményekkel jártak. A gazdasági sokk érdemi fékező hatást fejtett ki a banki hitelezésre is, amelyet – a moratórium törlesztéseket mérséklő hatása mellett – jelentős kormányzati és jegybanki támogatással sikerült növekedésben tartani. A hazai gazdaság rendkívül gyors ütemben áll helyre, leszámítva egyes, a járvány hatásainak különösen kitett ágazatokat. Tekintettel azonban a kormányzati és jegybanki intézkedések jelentős szerepére, a ciklikus rendszerkockázatok gyors felfutására egyelőre nem kell számítani, ezért effektív tőkekövetelmény előírása és a tőkepuffer felépítésének megkezdése jelenleg nem indokolt.

A jegybank szakértői 2021 harmadik negyedében is figyelemmel kísérték a pénzügyi közvetítőrendszert érintő rendszerkockázati értékeléseket, a nemzetközi szabályozási folyamatokat, és részt vettek a különböző európai intézmények makroprudenciális politikával foglalkozó munkacsoportjainak munkájában.

AZ MNB PÉNZÜGYI INNOVÁCIÓT ÉS DIGITALIZÁCIÓT TÁMOGATÓ TEVÉKENYSÉGE

A jegybank folyamatosan és aktívan vizsgálja a hazai pénzügyi rendszer digitalizáltsági szintjét és ezen helyzetértékelésre is tekintettel ösztönzi a pénzügyi szolgáltatást nyújtó intézmények digitális versenyképességének javítását. A pénzügyi forradalom évtizedében a jegybankok világszerte vizsgálják a digitális jegybankpénz bevezetésének lehetőségét, és az MNB a digitális jegybankpénz kutatások terén élenjáró jegybankokhoz kíván csatlakozni. Ennek első lépéseként 2021 júliusában az Egy új kor hajnalán – Pénz a 21. században címmel egy átfogó tanulmánykötet került publikálásra. Az MNB Digitális Diákszéf alkalmazás – amely a digitális jegybankpénz bevezetésének kísérleti terepeként is azonosítható – a 2020/2021-es iskolai tanév során tesztjelleggel üzemelve jelentős sikereket eredményezett. Ezen tesztfázis eredményei és tapasztalatai 2021. harmadik negyedében kiértékelésre kerültek és a 2021/2022-es tanév elindulásával újabb tesztidőszak került meghirdetésre 2021 szeptemberétől.

2021. harmadik negyedében a jegybank digitalizációért felelős szakterülete egyedi banki konzultációk elindításával igyekezett segíteni az intézmények digitális transzformációját. A konzultációs lehetőség keretében az MNB egyrészt az általa lefolytatott digitalizációs felmérés alapján egyedi banki fókuszú visszajelzést adott – az erősségek és gyengeségek azonosításával, valamint a szektor egészéhez való viszony értékelésével párhuzamosan –, másrészt a bankok oldalán készülő átfogó digitális transzformációs stratégia és ütemterv előzetes bemutatására nyílt mód. A világszinten is egyedülálló digitális transzformációs MNB ajánlásnak megfelelően a hazai hitelintézeteknek 2021. október 31-ig szükséges kidolgozniuk és a jegybank részére megküldeniük digitális transzformációs stratégiájukat, így az interjúk a negyedik negyedévben is folytatódnak.

Mindemellett 2021. harmadik negyedében is zajlottak az MNB és a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (BME) között korábban elindított digitalizációs fókuszú kutatások és műhelymunkák, valamint jegybanki szakértők oktatóként is részt vettek egyes egyetemi kurzusokon.

3. Az MNB felügyeleti és fogyasztóvédelmi tevékenysége

Az MNB 2021. szeptember 30-ra vonatkozóan 1307 intézmény teljes körű prudenciális felügyeletét² látta el. Az MNB által végzett hatósági tevékenység napjainkban sokkal komplexebb – így különösen részleges prudenciális, fogyasztóvédelmi, pénzmossási, vagy kibocsátói – felügyelést jelent, ezért indokolt a prudenciális felügyelet alá tartozó intézmények mellett megjeleníteni az egyéb felügyeleti tevékenység alatt működő intézményeket is. Ezen megközelítés szerint az MNB a prudenciálisan felügyelt intézményeken túl, 2021. első három negyedévében további, több mint 300 intézmény felett gyakorolt valamilyen formában felügyeletet. Ezen intézmények nem, vagy részlegesen állnak az MNB prudenciális (pénzügyi) felügyelete alatt, ugyanakkor vonatkozásukban az MNB egyéb, szűkített tartalmú – így különösen fogyasztóvédelmi, pénzmossási, vagy kibocsátói – felügyeletet gyakorol.

A három negyedév során összesen 42 prudenciális, 238 fogyasztóvédelmi, 16 piacfelügyeleti, továbbá 1 pénzmossás megelőzésével kapcsolatos vizsgálat zárult le. Az MNB ebben az időszakban a vizsgálatokhoz, valamint a folyamatos felügyeléshez kapcsolódóan összesen 1700 prudenciális jogérvényesítő és engedélyező érdemi döntést és 180 fogyasztóvédelmi határozatot adott ki. A piacfelügyeleti területen 308, a kibocsátói felügyelési területen 534 hatósági döntés született, míg pénzmossás megelőzési témakörben 29 határozatot és végzést adott ki. Az MNB 2021. szeptember végéig összesen 882,2 millió forint felügyeleti bírságot szabott ki. Ebből a prudenciális felügyeléshez kapcsolódó intézkedések során kiszabott bírság 523,8 millió forint, a fogyasztóvédelmi bírság 157,8 millió forint, a piacfelügyeleti bírság 141 millió forint, a kibocsátói felügyeleti bírság 5,6 millió forint, a pénzmossás megelőzésével kapcsolatos bírság 47,4 millió forint, az eljárási és engedélyezési bírság 6,6 millió forint volt.

Az MNB több vezetői körlevelet adott ki a vizsgált időszakban annak érdekében, hogy felhívja a piaci szereplők figyelmét meghatározott szabályok betartására, illetve az MNB által elvárt magatartásra. A kiemelt figyelmet érdemlő vezetői körlevelek az alábbiak voltak:

- Az MNB felszólította a hitelintézeteket, hogy 2021. december 31-ig ne fizessenek osztalékot és ne vállaljanak visszavonhatatlan osztalékfizetési kötelezettséget a 2019-es és 2020-as pénzügyi év, illetve a korábbi évek eredményeinek terhére. Szigorú feltételeknek való megfelelés esetén limitált osztalékfizetésre ugyanakkor sor kerülhet. Az osztalékfizetési korlát további fenntartásának alapvető oka, hogy a törlesztési moratórium 2021. szeptember végéig meghosszabbodott, és november 1-től egyes kiemelt társadalmi csoportok részére újra meghosszabbodik 2022. június 30-ig.
- Az MNB jelezte³ június végén, hogy elvárja az érintett hitelintézetektől, pénzügyi vállalkozásoktól, fióktelepektől, hogy a törlesztési moratórium kapcsán ne számítsanak fel előtörlesztési, illetve szerződésmódosítási díjat akkor, ha ügyfelük jelzi számukra, hogy szeretné részlegesen vagy teljesen előtörleszteni a fizetési stop kapcsán felhalmozódott kamat- és díjtartozását. A jegybank szorgalmazza, hogy az ügyfeleknek legyen lehetőségük díjmentes szerződésmódosításra akkor is, ha a meghosszabbított futamidő mérséklése érdekében önkéntesen magasabb összegű havi törlesztőrészlet megfizetését vállalják. A lakossági ügyfelek esetében a pénzügyi intézményeknek ennek kapcsán természetesen figyelembe kell venniük a jövedelemarányos törlesztési mutatóra vonatkozó adósságfék-szabály előírásait is. Az MNB továbbá elvárja, hogy e díjmentes szerződésmódosítási lehetőségeket a pénzügyi intézmények legalább 2022. december 31-ig biztosítsák ügyfeleik számára.

² Az intézményi kör tagjai az MNB teljeskörű (prudenciális) felügyelete alatt állnak.

³ <https://www.mnb.hu/letoltes/vezetoi-korlevel-a-fizetesi-moratorium-igenybevetelere-tekintettel-felhalmozodott-tartozas-rendeze-sevel-kapcsolatos-dijakrol.pdf>

- Augusztusban került közzétételre a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtására irányuló keretszerződések felmondására vonatkozó vezetői körlevél, melyben az MNB a fogyasztói keretszerződések felmondására és a kapcsolódó elszámolásra vonatkozó álláspontjáról és a kapcsolódó elvárásairól tájékoztatta az intézményeket, figyelemmel arra, hogy folyamatos felügyelés keretei között több, a felmondási jogosultságot korlátozó intézményi gyakorlatot azonosított. A vezetői körlevélben az MNB felhívta az intézményeket arra, hogy a megfogalmazott elvárásoknak való megfelelésről, a felülvizsgálat elvégzéséről és annak eredményeiről számoljanak be az MNB részére.

Az átláthatóbb, hatásosabb és erőteljesebb fogyasztóvédelmet, fogyasztóközpontú üzleti attitűdök támogatását célzó intézkedések 2021. első három negyedéve során továbbra is az MNB fogyasztóvédelmi tevékenységének fókuszában maradtak. A minősített termékek elterjedése a verseny erősödését eredményezheti, támogathatja a megfelelő ügyféltájékoztatást és az ügyintézéshez kapcsolódó határidők rövidülését, valamint ösztönözheti a teljeskörű online folyamatok széleskörű elterjedését:

- 2021. év elején megkezdődött a Minősített Fogyasztóbarát Személyi Hitel (MSZH)⁴ termékek forgalmazása. A hitelezők a 2021. januártól szeptember végéig terjedő időszakban több mint 82 milliárd forint értékben folyósítottak MSZH termékeket, és ezen időszakban közel 22 800 kölcsönszerződés megkötésére került sor. Szeptember végéig 7 intézmény számára engedélyezte MSZH termékének forgalmazását az MNB, ugyanakkor a Magyar Cetelem Bank Zrt. MSZH forgalmazását 2021. július 1-től felfüggesztette, mivel a pályázati kiírásban rögzített online szerződéskötés biztosításának nem felel meg a bank.
- 2021. szeptember végével a Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitelek (MFL)⁵ teljes folyósított állománya átlépte az 1.981 Mrd Ft-ot, a szerződésszám pedig megközelítette a 145 ezer darabot. A bő 18 éves átlagos futamidő változatlansága mellett az átlagos hitelösszeg 2021. első kilenc hónapjában 15,4 millió forint volt, ami 1,6 millió forinttal haladta meg az előző év azonos időszakának adatait. A 10 éves kamatperiódusú MFL termék továbbra is a legkeresettebb, a teljes MFL állományon belül már 58%-os részesedéssel rendelkezik.
- Jelenleg 7 biztosító jogosult Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosítás (MFO) védjegy alkalmazására. Az MFO koncepció keretében az MNB által fejlesztett, a versengő ajánlatok összehasonlítására szolgáló oldal márciusi indulását követően a harmadik negyedévben újabb mérföldkőhöz érkezett: augusztustól már több biztosító esetén lehetőség nyílik az összehasonlítás után az MNB oldaláról átnavigálni a biztosító oldalára, és ott befejezni a szerződéskötést. Így az elejétől végéig digitális folyamat egyszerűbb ügyintézés, csökkenő átfutási időt, és nem utolsósorban környezettudatosságot jelent.

A 2021. elején első alkalommal publikált MNB kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási (KGFB) index⁶ segítségével a fogyasztók ezentúl összevethetik kötelező felelősségbiztosításra vonatkozó saját ajánlatukat a tényleges piaci árváltozásokkal. A jegybanki adatok a KGFB teljes piacról számolnak be, a torzító hatásokat is kiszűrve. Az index az egyedi használatú (nem flottás), normál üzemmódú és szerződésű (pl. nem taxi) személygépkocsik KGFB díjának alakulását mutatja az MNB által működtetett, a biztosítók adatszolgáltatásán alapuló tételes KGFB szerződés- és káradatbázis (KKTA) segítségével. A nominális díjváltozást jelző mutatószámán túl az MNB publikálta a biztosítási adóval és a károk alakulásával korrigált indexet is. A szeptemberben megjelent, 2021. második negyedéves adatok felhasználásával készült publikáció alapján a személygépkocsik átlagdíja éves szinten csökkent, ami elsősorban a budapesti díjak visszaesésének köszönhető⁷.

Az elmúlt egy évben mintegy 1,3 millió alkalommal villant fel az internetes befektetési lehetőségeket kereső fogyasztók képernyőin az MNB figyelmeztetéseinek elérhetősége. A jegybank ugyanis – a magyarországi ügyfelek által leggyakrabban használt keresőportál hirdetési lehetőségeivel élve – a tipikus befektetési kulcsszavakra való webes keresések során jeleníti meg a találatok közt fogyasztóvédelmi üzeneteinek linkjét. Ennek köszönhetően az MNB üzenetei az összes, a befektetési „slágertémakkal” kapcsolatos keresések több mint felénél, gyakorta a legelső találatok közt – és hangsúlyozottan az esetlegesen gyanúsnak tűnő hirdetések közvetlen közelében – voltak elérhetők. Az elmúlt évben (az így megjelenített

⁴ <https://www.mnb.hu/mszh/>

⁵ <https://minositetthitel.hu/>

⁶ www.mnb.hu/letoltes/mnb-kgfb-index-2021.pdf

⁷ <https://www.mnb.hu/sajtoszoba/sajtokozlemenyek/2021-evi-sajtokozlemenyek/mnb-index-csokkent-a-kgfb-atlagdij-fokent-budapesten>

linkekre kattintva) az eddiginél közel 80 ezerrel több ember kereste fel az MNB honlapjának fogyasztóvédelmi oldalait és kapott ezáltal segítséget a megfelelő, biztonságos pénzügyi döntés meghozatalában, mint tette volna e projekt nélkül.

Az MNB szándéka, hogy a jövőben is elkötelezetten támogassa a teljes gazdaság klímabarát pályára való átállását az árstabilitás elérésének és fenntartásának veszélyeztetése nélkül. E célok elérését elősegíti, hogy az Országgyűlés 2021 nyarán zöld mandátummal⁸ ruházta fel a jegybankot, a korábbiaknál is erősebb jogalapot teremtve arra, hogy az MNB tevékenységében – az elsődleges céljait szem előtt tartva – egyre hangsúlyosabban kapjanak szerepet a fenntarthatósági szempontok is. Az MNB sikeres Zöld Tőkekövetelmény-kedvezmény programjához eddig kilenc bank csatlakozott, pár hónap alatt közel százmilliárd forint kedvező kondíciójú vállalati zöld hitelt kihelyezve. A jegybank július elején hirdetett először a fenntarthatóságot támogató zöld lakáshitelprogramot⁹, ami a következő időszakban családok tízezreinek nyújthat kedvező kamatozású otthonteremtési hitelt lakásuk építése, vásárlása céljából.

PÉNZPIAC FELÜGYELETE

Az MNB a felügyeleti tevékenysége során beérkező információk és a felügyeleti adatszolgáltatások elemzése alapján folyamatosan értékeli a teljes pénzügyi szektor és az egyes intézmények kockázatait, és azokról negyedéves gyakorisággal kockázatértékelést végez. A feltárt kockázatok kezelése pedig egyrészt a folyamatos felügyelés keretén belül, másrészt pedig vizsgálatokban történik.

A vizsgálatok kiemelten fókuszáltak az intézmények ügyfélcsoport képzéssel kapcsolatos folyamataira, a fizetési moratórium kapcsán tett intézkedéseikre, továbbá a problémás ügyletek kezelésének keretrendszerére. A vizsgálatok során az MNB a vállalatirányítás területén a legjelentősebb hiányosságokat a belső kontroll funkciók megfelelőségével és szabályozottságával, a csalásmegelőzési keretrendszerrel és annak szabályozottságával, a belső hitelek azonosításával és nyilvántartásával, valamint a kiszervezések nyilvántartásával és bejelentésével kapcsolatban azonosította. A hitelkockázat területén továbbra is jelentős számúak a fedezetkezelési folyamatokkal, a fedezetek nyilvántartásával és fedezetek újraértékelésével kapcsolatos hiányosságok kapcsán tett megállapítások. Az MNB szoros monitoring folyamat keretében folyamatosan nyomon követi a felügyelt hitelintézetek értékvesztés képzés szintjét és gyakorlatát, illetve vezetői körrel került kiadásra annak érdekében, hogy az intézmények az értékvesztés modellek, folyamatok materiális hatású változtatásait, valamint a jelentős értékvesztés felszabadításokat, azok bevezetése előtt az MNB-vel előzetesen egyeztessék.

Az MNB a hitelintézetek, pénzügyi vállalkozások és pénzforgalmi intézmények, pénzügyi közvetítők felügyelete keretében összesen 12 prudenciális vizsgálatot és 10 ICAAP/BMA¹⁰ vizsgálatot zárt le.

- Jelentős jogsértéseket tárt fel az MNB a MagNet Bank Zrt. átfogó csoportvizsgálata keretében. A vizsgálat többek között a felügyelőbizottság és a belső ellenőrzés működése kapcsán azonosított problémákat, továbbá a hitelkockázati, betétbiztosítási, az IT-biztonságra és a tőkeszámításra vonatkozó hiányosságok miatt az MNB 46,25 millió forint bírságot szabott ki a bankkal szemben, leányvállalatát, a MagNet Faktor Zrt.-t pedig 4,37 millió forint összegű bírság megfizetésére kötelezte.
- Az MTB Magyar Takarékszövetkezeti Bank Zrt. (MTB Zrt.) és egyes leányvállalatai, a Takarékbank Zrt. (Takarékbank), valamint a Takarékszövetkezeti Központi Követeléskezelő Zrt. (TKK) célvizsgálata során az MNB az MTB Zrt.-t egyes hitelkockázati, informatika, tőkeszámítás, adatszolgáltatás, értékvesztés módszertani, valamint vállalatirányítás terén feltárt hiányosságok miatt 15,5 millió forint, a Takarékbankot a hitelkockázati, a tőkeszámítás, a betétbiztosítás, az informatika, az adatszolgáltatás és a vállalatirányítás kapcsán feltárt anomáliák okán 14 millió forint, a TKK-t pedig a hitelkockázati területét érintő hiányosságok miatt 3 millió forint összegű bírság megfizetésére kötelezte.
- Az MNB az ING Bank N.V. Magyarországi Fióktelepénél lefolytatott célvizsgálatot lezáró határozatban a fióktelepet egyes KHR (Központi Hitelinformációs Rendszer) részére történő referenciaadat szolgáltatási hibák orvoslását szolgáló

⁸ <https://www.mnb.hu/sajtoszoba/sajtokozlomenyek/2021-evi-sajtokozlomenyek/az-orszaggyules-fenntarthatosagi-mandatummal-ruhazta-fel-az-mnb-t>

⁹ <https://www.mnb.hu/sajtoszoba/sajtokozlomenyek/2021-evi-sajtokozlomenyek/zold-monetaris-politikai-eszkoz-tar-strategiat-hirdetett-a-magyar-nemzeti-bank>

¹⁰ A tőkeemfelelés belső értékelési folyamata (ICAAP), és felügyeleti felülvizsgálatuk, valamint az üzleti modell elemzés (BMA)

intézkedések megtételére, egyúttal a KHR-rel kapcsolatos hiányosságok miatt 12 millió forint összegű felügyeleti bírságot szabott ki.

- Az MKB Bank Nyrt.-nél lefolytatott célvizsgálat a fizetési moratóriumra vonatkozó szabályozásnak való megfelelést érintő hiányosságot tárt fel, amelyek kiküszöbölésére kötelezések mellett az MNB 6 millió forint bírságot is kiszabott.
- Az MNB a zálogkölcsonzési tevékenység közvetítők igénybevitelével történő végzésére vonatkozó hiányosságok miatt a Takarékbankkal szemben intézkedéseket alkalmazott és a bankot 10 millió Ft összegű bírság megfizetésére kötelezte.
- Az MNB szankciós jelleggel 2 pénzügyi vállalkozás (MikroCredit Zrt. és CREDIT HOUSE Magyarország Ingatlanfinanszírozási Hitelezési Zrt.) és 2 pénzügyi közvetítő (SK AUTOMOBILE Kft. és CITY HITELBRÓKER Kft.) engedélyét vonta vissza.
- Az MNB a Gránit Bank Zrt.-nél lefolytatott átfogó vizsgálat keretében tapasztalt hiányosságok miatt összességében mintegy 58 millió Ft bírságot szabott ki különösen a vállalatirányítás, a hitelkockázatok kezelése, az értékvesztések elszámolása, pénzmosás és a terrorizmus finanszírozás megelőzés és az informatika területén feltárt hiányosságok miatt.
- Az MNB átfogó vizsgálata nyomán összesen 54,7 millió forint felügyeleti bírságot szabott ki az Erste Bankra (45,3 millió Ft), a csoporthoz tartozó lakás-takarékpénztárra (5,7 millió Ft) és jelzálogbankra (3,7 millió Ft), egyebek közt vállalatirányítási, hitelkockázati, IT-biztonsági, adatszolgáltatási, hitelkockázat-számítási, értékvesztés-képzési, illetve a betétbiztosítási nyilvántartásra vonatkozó problémák miatt.
- ICAAP felülvizsgálatok során nagyobb hangsúly helyeződik a rendszerszinten jelentős bankok fejlett 1. és/vagy 2. pilléres hitelkockázati modelljeinek vizsgálatára. A vizsgálataink az előzetes ütemezésnek megfelelően haladnak. A benchmark modellek mellett a jegybank fontosnak tartja a banki saját modellek alaposabb vizsgálatát és – amennyiben szükséges – javíttatását is.
- A nemzetközi bankcsoportok vizsgálata után megkezdődött a harmadik negyedévben a magyar bankok tőkekövetelményének számszerűsítése is.

Az MNB ajánlást adott ki a lakóingatlan-fejlesztési célú projekthitelekéről¹¹. Az ajánlás többek között elvárásokat és iránymutatásokat tartalmaz a projektek finanszírozásával kapcsolatban a kockázati keretrendszer és a projektekkel összefüggő kockázatvállalási eljárásokat illetően. A 2021. április 1-jét követően az újonnan nyújtott lakóingatlanfejlesztési projekthitelek és vevőoldali finanszírozások esetében alkalmazandó jegybanki ajánlás így egyúttal a lakóingatlanok leendő (lakossági) vevői biztonságának megerősítését is szolgálja.

A hitelintézetek engedélyezése terén kiemelendő, hogy 2021. harmadik negyedévében engedélyezte az MNB Magyar Takarékbankholding Zrt. néven a második, Magyarországon létesített pénzügyi holding társaságot. Az MNB a negyedév során engedélyezte továbbá az OTP Bank Nyrt. számára, hogy kínai vegyesvállalatban befolyásoló részesedést szerezzen. Nyilvántartásba vételre került a Nyíltbankolás Zrt., mint kizárólag számlainformációs szolgáltatást végző pénzforgalmi intézmény, valamint ugyanebben a negyedévben adta vissza az ICT Európa System Szolgáltató Zrt. pénzforgalmi intézmény a tevékenységi engedélyét. Kiadásra került egy befolyásoló részesedés szerzést (Duna Bank Zrt.-ben) és két állomány-átruházást (Gránit Bank Zrt.-SME Property Lízing és Pénzügyi Szolgáltató Zrt., Kereskedelmi és Hitelbank Zrt.-K&H Pénzforgalmi Kft.) engedélyező határozat is. A pénzügyi vállalkozások vonatkozásában az első és második negyedév folyamán tapasztalt kiugróan nagy számú befolyásoló részesedésszerzés engedélyezésére irányuló eljárások száma folyamatosan magas szinten stagnál. A harmadik negyedévben egy kérelmező kapott engedélyt pénzügyi vállalkozás megalapítására (iCredit Zrt.). A MagNet Bank Zrt. pénzváltói piacra való belépése tovább folytatódik, ezzel párhuzamosan lezárult a kézzizálog-közvetítési piac átrendeződése is egy új megbízó intézmény (Hypotheca Financing Zrt.) belépésével.

Az MNB fogyasztóvédelmi tevékenységének keretében 10 pénzügyi intézménynél témavizsgálatban ellenőrzi a szerződéskötést követő tájékoztatási gyakorlatot, így többek között az éves kivonatok megküldésére, a szerződésmegszűnést

¹¹ <https://www.mnb.hu/letoltes/1-2021-lakoingatlan-ajanlas.pdf>

követő, az előtörlesztéshez kapcsolódó információk rendelkezésre bocsátására, a KHR adattovábbítást megelőző, valamint az adattovábbítást követő tájékoztatásra vonatkozó jogszabályi rendelkezések betartását. A vizsgálat eddig minden intézménynél tárt fel jogszabálysértést, jellemzően a fizetési számla vagy hitelszerződés megszűnését követő tájékoztatásra, az előtörlesztéshez kapcsolódó információk rendelkezésre bocsátására, a KHR adattovábbítást megelőző, valamint az adattovábbítást követő tájékoztatásra, továbbá az éves Díjkimutatás megküldésének kötelezettségére vonatkozó jogszabályi rendelkezések tekintetében. A vizsgálat teljes körű lezárása 2021. negyedik negyedévre tervezett.

Az MNB témavizsgálatot folytat a törlesztési moratóriummal kapcsolatos előírások alkalmazásának áttekintésre 16 banknál, illetve lakástakarékpénztárnál. A vizsgált pénzügyi intézmények a lakossági hitelállomány bő 90 százalékát tudhatják magukénak, s a moratórium kapcsán is a legfontosabb szereplők. A vizsgálat célja annak áttekintése, hogy az érintett hitelintézetek hogyan módosítják majd – a vonatkozó jogszabályi előírásoknak megfelelően – a törlesztési moratóriumból kilépés vagy annak lejárta nyomán az érintett lakossági hitelszerződések futamidejét. A témavizsgálat nyomon követi a hitelintézetek felkészülését a feladatra, s annak végrehajtását is, így az várhatóan csak 2022-ben zárulhat le.

BIZTOSÍTÁSI PIAC FELÜGYELETE

A 2021-es évben indított eljárások esetében továbbra is kiemelt jelentőséget kapott a biztosítási szektort érintő új, a biztosítás értékesítésről szóló irányelv (IDD¹²) szerinti előírások maradéktalan implementálása, kiemelten a termékfelügyelési- és irányítási rendszerre vonatkozó előírások, valamint a KID dokumentumok vizsgálata. Az idei évtől fokozott figyelem irányul a biztosítók IFRS17-re való felkészülésére, illetve a Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosítások megfelelőségének ellenőrzésére. Vizsgálni fogja az MNB a KGFB díjkalkulációk biztosításmatematikai megalapozottságát és a unit-linked eszközalapok befektetési tranzakcióinak célszerűségi, piacszerűségi és költséghatékonysági aspektusait. Az informatika területén prioritást kapott az elavult IT rendszerek ellenőrzése.

Az MNB a biztosítók esetében 3 átfogó vizsgálatot és 1 célvizsgálatot, a biztosításközvetítők esetében 2 prudenciális vizsgálatot zárt le.

- Az MNB összesen 49,5 millió forint bírságot szabott ki a Groupama Biztosító Zrt.-re, egyebek közt a KGFB állománykezelést, az IT-biztonságot, a javadalmazási politikát, a kockázatkezelési rendszert, illetve az ügyféltájékoztatást és a panaszkézelést érintő jogsértések miatt¹³.
- Az MNB a lefolytatott átfogó vizsgálat során megállapított hiányosságokra tekintettel 40 millió forint felügyeleti és 10 millió forint fogyasztóvédelmi bírságot rótt ki az Union biztosítóra, egyebek közt a KGFB, illetve a befektetési életbiztosítások állománykezelése, az IT-biztonság, kiszervezés, ügyfél-tájékoztatás és panaszkézelés terén feltárt jogsértések miatt.
- Lezárult az a célvizsgálat is, amelyben az MNB összesen 36 millió forint felügyeleti bírsággal sújtotta a CIG EMABIT Biztosító Zrt. három korábbi felsővezetőjét és két korábbi, illetve egy, a határozat kiadmányozásakor is a biztosítónál szakmai vezetőként foglalkoztatott személyt a biztosító olaszországi határon átnyúló kezesi és garanciabiztosítási tevékenységhez kötődő személyi felelősségük miatt.
- A biztosításközvetítői piacon két jelentős vizsgálat zárult a LIC Független Biztosítási Alkusz Kft.-nél, valamint az ERSTE Bank Hungary Zrt.-nél. Mindkét biztosításközvetítő esetében a tevékenységi engedélynek megfelelő működés került a vizsgálatok fókuszába, tekintettel arra, hogy értékesítési tevékenységük jelentős, szinte teljes eltolódást mutatott egy biztosító irányába annak ellenére, hogy a LIC Független Biztosítási Alkusz Kft. alkuszként az ügyfél megbízásából, míg az ERSTE Bank Hungary Zrt. többes ügynökként, több biztosító megbízásából végzi tevékenységét. A társaságok esetében a célvizsgálatot lezáró határozatokban a prudens működésnek való megfelelésre, a hiányosságok megszüntetésére szóló felhívás mellett előbbi esetében 9 millió forint felügyeleti és 6 millió forint fogyasztóvédelmi bírságot, míg utóbbi esetében 40 millió forint felügyeleti és 15 millió forint fogyasztóvédelmi bírságot szabott ki az MNB.

¹² IDD Insurance Distribution Directive – az Európai Parlament és Tanács 2016/97. számú irányelve a biztosítási értékesítésről

¹³ A vizsgálat 2020. december 31-i döntéssel zárult, de a határozat közzététele 2021. január 12-én történt.

Az MNB a befektetési egységekhez kötött életbiztosításokhoz kötődő automatikus portfóliókezelési szolgáltatásokról adott ki ajánlást¹⁴ júniusban. Az ajánlás elsődleges célja a veszteségkorlátozás, az időzített befektetést vagy profitkivételt célzó szolgáltatások kialakítása, működtetése, az ügyfelek tájékoztatása és a biztosítók ehhez kötődő belső ellenőrzése során az ügyfélérdek szolgálata.

A biztosítási engedélyezés területén a vizsgált időszak kiemelkedő eseménye volt a Wáberer Hungária Biztosító Zrt.-ben történő minősített befolyásszerzés engedélyezése. A biztosításközvetítői piacon két független biztosításközvetítő kapott engedélyt a tevékenysége megszüntetésére (CEEMA Risk Pénzügyi, Kockázatkezelési Tanácsadó Alkusz Zrt. és START-R Biztosítási Alkusz Kft.); a Smart Global Consulting Kft. és a Profi Képviselő Kft. részére az MNB független biztosításközvetítői (alkuszi), míg a Bank360 Kft. részére többes ügynöki engedélyt adott.

2021. harmadik negyedév kiemelkedő eseményei között említendő az NN Biztosító Zrt. bolgár fióktelepe állományának a bolgár DZI – Life Insurance EAD biztosítóra történő átruházásának engedélyezése, valamint ezzel összefüggésben egyes IT szolgáltatásokkal kapcsolatos tevékenységek – biztosítási tevékenységgel közvetlenül összefüggő tevékenységként történő – engedélyezése. A harmadik negyedévben az MNB engedélyezte, hogy – nyilvános vételi ajánlat keretében – a Hungarikum Biztosítási Alkusz Kft. a CIG Biztosítóknál 100%-os, a Hungarikum Biztosítási Alkusz Kft. közvetlen és közvetett tulajdonosai 50%-os részesedést szerezzenek.

A Kúria ítélete nyomán a Dimenzió Önkéntes Kölcsönös Biztosító Egyesület állományátruházásának engedélyezésére irányuló eljárások lezárultak, az MNB a 2021. szeptember 29-én kelt határozataiban engedélyezte, hogy a biztosító – egyebek mellett – kockázati, vegyes és unit-linked életbiztosítást tartalmazó szerződésállományát a CIG Pannónia Életbiztosító Nyrt., a tőkegyűjtési szakaszban lévő halasztott kezdetű nyugdíjkiegészítő biztosítási szerződésállományát pedig a Pannónia Nyugdíjpénztár vegye át.

A harmadik negyedév folyamán fontos mérföldkőhöz érkezett a Szolvencia II felülvizsgálat, ugyanis az Európai Bizottság 2021. szeptember 22-én publikálta az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatóinyugdíj-hatóság (EIOPA – European Insurance and Occupational Pensions Authority) véleménye alapján készült módosító javaslatát. A folyamatot az MNB szoros figyelemmel kíséri, egyben részt vesz a tervezet véleményezésében.

PÉNZTÁRI PIAC FELÜGYELETE

A 2021. évben folytatott vizsgálatok során továbbra is a belső kontrollrendszerek hatékonyságára, az üzleti modell megalapozottságára, a befektetési politika megfelelőségére és annak a tényleges eszközösszetétellel való összhangjára irányul kiemelt figyelem. Középpontba került továbbá a TKM_{NYP}¹⁵ mutató számítás alátámasztásának ellenőrzése, az elavult IT rendszerek vizsgálata, valamint a pénztári portfóliókat érintő nagyobb kockázatvállalások monitorozása is, kiemelt fókusszal az ingatlanbefektetésekre.

Az MNB a pénztárak esetében összesen 10 prudenciális vizsgálatot zárt le, ebből 2 az informatikai biztonságot ellenőrizte. Ezek során elsősorban a pótküldöttek megválasztásával, a belső kontrollrendszerek nem megfelelő működésével, a tagdíj-fizetés elmulasztásának jogkövetkezményei szabályozására, illetve egyes belső szabályozási kérdésekre vonatkozóan, az informatikai biztonsággal, az adatszolgáltatásokkal, az egészségpénztári és önszegélyező pénztári szolgáltatások nyújtásával, a tagi elszámolások határidejére és a panaszkezeléssel kapcsolatban összefüggésben állapított meg hiányosságokat az MNB.

A Pannónia Nyugdíjpénztár ingatlangazdálkodási célvizsgálatát lezáró határozatban az MNB kezdeményezte az igazgatótanács elnökének felmentését és az ügyvezető – aki egyben a befektetésekért felelős vezető is – munkaviszonyának megszüntetését, rájuk és további 13 jelenlegi és volt pénztári vezetőre pedig összesen 59 millió forintos személyi bírságot szabott ki. A vizsgálat megállapította, hogy a pénztár egy budapesti (lakásokat és irodákat magában foglaló) ingatlanfejlesztése kapcsán a Pannónia ügyvezetője, valamint egyes, a vezetőkhöz, vagy a pénztárhoz kapcsolódó érdekelt a lakások normál vevőknek felszámított listaárához képest kedvezményes áron, illetve egyéb kedvezményekkel és fizetési ütemezéssel

¹⁴ 7/2021. (VI. 21.) sz. ajánlás a befektetési egységekhez kötött (unit-linked) életbiztosításoknál alkalmazható automatikus portfóliókezelési szolgáltatások prudenciális és fogyasztóvédelmi szempontú elvárásairól (mnb.hu)

¹⁵ Teljes Költségmutató Nyugdíjpénztár

vásárolhattak lakásokat maguknak. Az ingatlanfejlesztést a Pannónia a pénztártagok megtakarításait tartalmazó fedezeti tartalékban tartotta nyilván, így az indokolatlanul nyújtott kedvezmények a tagi megtakarítások hozamait csökkentették. Ez vagyoni hátrányt jelentett az önkéntes nyugdíjpénztár tagsága számára.

A fent említett vizsgálaton túlmenően a pénztárak esetében összesen 18,9 millió forint intézményi bírság került kiszabásra elsődlegesen a pótküldöttválasztásokra, a tagdíj nemfizetéssel kapcsolatos alapszabályi rendelkezésekre, az informatikai biztonságra, a tagokkal való elszámolásokra és a nyújtott szolgáltatásokra vonatkozó jogszabályi előírások megsértése következtében.

Egy folyamatban lévő célvizsgálat keretében a jegybank 2021. januárjában felügyeleti biztost rendelt ki a Tempo Egészség- és Önszegélyező Pénztárhoz, aki a vizsgálat lezárásáig vagy az intézmény már elhatározott beolvasásáig segíti a pénztár működési kiadásainak ésszerűsítését, valamint gondoskodik a gazdálkodási és könyvviteli nyilvántartások szabályos vezetéséről, illetve a megbízható felügyeleti adatszolgáltatásról. Az intézmény 2021. március 31-i fordulónappal beolvadt a Patika Egészség- és Önszegélyező Pénztárba és ezzel egyidejűleg az MNB által kirendelt felügyeleti biztos megbízatása 2021. április 1-jével megszűnt.

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1238 rendelete (PEPP rendelet – 2022. március 22-től lesz alkalmazandó) alapján a biztosítók, hitelintézetek, befektetési vállalkozások, alapkezelő társaságok, alternatív befektetési alapkezelők, foglalkoztatói nyugdíjintézmények a PEPP rendelet szerinti pan-európai egyéni nyugdíjterméket (Pan-European Personal Pension Product – PEPP) szolgáltathatnak. A PEPP termék nyilvántartásba vétele és a PEPP termék szolgáltatásának felügyelete a PEPP rendelet szerint a nemzeti hatóságok, így Magyarország tekintetében az MNB feladata lesz. Az MNB felhívta az érintett intézmények figyelmét az EIOPA által indított kérdőíves felmérésre, valamint arra, hogy az intézmények a kérdőívre adott válaszaikról adjanak tájékoztatást az MNB részére is. Az intézmények megküldték a kitöltött kérdőíveket, és azokat az EIOPA feldolgozta. A felmérésben nemzetközi tekintetben kiemelkedően, a legmagasabb arányban vettek részt a magyar intézmények.

A 2021-es évben is megjelentek az MNB honlapján az önkéntes nyugdíjpénztárak 2020. évi hozamaira, valamint a 10 és a 15 éves átlagos hozamrátaira vonatkozó adatok¹⁶. Az önkéntes nyugdíjpénztárak 4,13 százalék – záró vagyonnal súlyozott – átlagos nettó hozamot értek el 2020-ban. Az inflációs hatást (2,7 százalék) figyelembe véve ez nettó 1,39 százalékos reálhozamnak felel meg, tehát az elmúlt évben is sikerült szektorszinten infláció feletti hozamteljesítményt elérniük a pénztáraknak.

TŐKEPIAC FELÜGYELETE

Prudenciális felügyelési szempontból érdemi változást jelent a befektetési szolgáltatók működésében a 2021. júniusától alkalmazandó IFR/IFD szabályozás¹⁷, amely a tőkekövetelmények és tőkeszámítási előírások módosítását hozza magával. Az MNB által végzett előzetes piaci felmérés alapján a piaci szereplők alapvetően felkészültek az új típusú tőkeszámítási gyakorlat alkalmazására, ugyanakkor a másodszintű szabályozói előírásokat (RTS) még nem dolgozta ki végleges formájukban az EBA¹⁸, ezért a piaci szereplők teljes körű alkalmazkodási periódusa várhatóan 2021. második félévére tolik. A szabályozás változásával párhuzamosan az MNB – figyelembe véve az EBA szabályozói iránymutatásait – szintén tervezi felülvizsgálni az éves felügyeleti felülvizsgálatok során alkalmazandó kiegészítő tőkekövetelmény meghatározásának módszertanát.

Az MNB a befektetési vállalkozások és alapkezelők esetében összesen 9 prudenciális vizsgálatot zárt le, ennek során összesen 81,8 millió forint bírságot szabott ki. Ezen vizsgálatok az intézmények széles körét érintő, rendszerszintű problémára utaló megállapítást nem tettek. A 9 hónap lezárt felügyeleti vizsgálatai közül kiemelendő a CIB Bank Zrt. ellenőrzése során

¹⁶ <https://www.mnb.hu/letoltes/kozvetetel-honlapra-1.pdf>

¹⁷ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/2033 rendelete (2019. november 27.) a befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/2034 irányelve (2019. november 27.) a befektetési vállalkozások prudenciális felügyeletéről

¹⁸ Európai Bankhatóság

feltárt jelentős, ügyféltájékoztatási és felügyeleti adatszolgáltatási gyakorlatra kiterjedő hiányosság, mely okán az MNB 40 millió forint bírságot szabott ki.

A befektetési szolgáltatási tevékenység prudenciális felügyelete során az MNB továbbra is kiemelt figyelmet fordít az ügyfélkövetelések kezelésével kapcsolatos gyakorlatok, illetve az ügyfélkövetelések rendelkezésre állásának ellenőrzésére. Ezen cél érdekében az MNB folyamatos felügyelés keretében napi szinten ellenőrzi a pénz- és értékpapírfedezettséget, valamint negyedéves rendszerességgel jelentést kér a befektetési szolgáltatók ügyfélkövetelések védelméért felelős munkatársától (Safeguarding Officer – SGO) az intézményeknél esetlegesen felmerülő kockázatok nyomon követése érdekében. Prioritás továbbá – az adott intézmény üzleti modelljétől függően – a harmadik felektől elfogadott kifizetések felhasználása, a folyamatos tranzakciós monitoring eljárások (dolgozók személyes ügyletei, piaci manipuláció kiszűrése), a javadalmazási gyakorlat, valamint a tőkeáttételes ügyletek kockázatkezelési eljárásainak megfeleltetése.

A befektetési alapkezelők prudenciális felügyelésében prioritás a befektetési döntéshozatal, a megbízáskezelés, a nettóeszközérték-számítás és a belső védelmi vonalak működésének ellenőrzése.

Az MNB 19,2 millió forint bírságot szabott ki az Erste Alapkezelő Zrt.-re az általa kezelt ingatlanalapokat érintő jogsértő eljárás miatt. Az alapkezelőnél folytatott célvizsgálat elsődlegesen arra irányult, hogy tevékenysége során betartotta-e a jogszabályi rendelkezéseket és felügyeleti elvárásokat, kiemelten a nyilvános, nyílt végű ingatlanalapok befektetési jegyeinek forgalomba hozataláról szóló MNB ajánlásban rögzítetteket. A célvizsgálat eredményeképpen az MNB feltárta, hogy az Erste Alapkezelő megsértette a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket azzal, hogy az általa kezelt ingatlanalapok tekintetében a forgalomban lévő befektetési jegyek mennyisége meghaladta a kezelési szabályzatban előírtakat. A vizsgálat megállapítása szerint ez arra vezethető vissza, hogy az Erste Alapkezelő részéről nem állnak rendelkezésre azok a kontrollt biztosító folyamatok és eljárások, amelyek révén megfelelő módon figyelemmel tudná kísérni a forgalomban lévő befektetési jegyek aktuális mennyiségét, illetve kezelni tudná a maximális mérték elérését követően beérkezett vételi megbízásokat.

Likviditási kockázat tekintetében továbbra is nagy hangsúly helyeződött a nyilvános nyíltvégű ingatlanalapokra. Az MNB a likviditási kockázatokra több prudenciális megbeszélés keretében is felhívta az alapkezelői szektor figyelmét, a befektetési alapok likviditási stressztesztelési gyakorlatával kapcsolatos elvárásairól pedig 2021. áprilisában ajánlást¹⁹ is publikált.

Az MNB az erős fogyasztóvédelmi szemlélet jegyében – a nemzetközi gyakorlat mentén – a sikerdíjak számítási mechanizmusa kapcsán kidolgozott egy új ajánlást az alapkezelői szektort érintően: a Magyar Nemzeti Bank 11/2021. (VII.1.) számú ajánlása a befektetési alapkezelők által alkalmazott sikerdíjakról. 2021. augusztus 1-jétől kell alkalmazni az érintett piaci szereplőknek az ajánlásban előírtakat az ezt követően újonnan létrehozott sikerdíjat alkalmazó alapok esetében. A már korábban meglévő ilyen jellegű alapoknál az ajánlás elvárásainak teljesítését 2022. január 1-jétől várja el az MNB, amely az Európai Értékpapír-piaci Hatóság (ESMA) iránymutatását is figyelembe vette szabályozásának megfogalmazásakor. Az ajánlás egyik hangsúlyos pontja, hogy a sikerdíj számítási modelljének hangsúlyosan összhangban kell lennie az alap befektetési céljaival, s az ügyfelek részére egyértelmű tájékoztatást kell adni annak minden fontos jellemzőjéről. Az ügyfeleket az alapok előzetes marketinganyagaiban, illetve a kiemelt információs dokumentumban egyértelműen tájékoztatni kell, példákkal is szemléltetve a sikerdíj számítási módjáról, időpontjáról, és a számítás alapjául szolgáló referenciaindex múltbeli teljesítményéről is.

2021. harmadik negyedévében egy új alternatív befektetési alapkezelő (ABAK), a Herius Capital Alapkezelő Zrt. kapott tevékenységi engedélyt. Két esetben került sor ABAK tevékenységi kör bővítésének engedélyezésére – további alap-típusok kezelésére kiterjedően – (GLADIÁTOR Befektetési Alapkezelő Zrt.; Széchenyi Alapok Kockázati Tőkealap-kezelő Zrt.). Az Erste Befektetési Zrt., mint közvetlen tulajdonos és az Erste Bank Hungary Zrt., mint közvetett tulajdonos kérelmére az MNB engedélyezte a Random Capital Broker Zrt. befektetési vállalkozásban történt minősített befolyásszerzésüket. A teljes egészében 2021. június 26-tól alkalmazandó IFR ill. IFD rezsím kivétel-szabálya alapján előterjesztett kérelemre az Erste Befektetési Zrt. számára az MNB engedélyezte, hogy a CRR ill. CRD rezsím hatálya alatt maradjon.

¹⁹ A Magyar Nemzeti Bank 6/2021. (IV.29.) számú ajánlása az ÁÉKBV-kre és ABA-kra végzett likviditási stressztesztelésről

A MiFID II irányelv befektetővédelmi előírásainak való megfelelés ellenőrzése folyamatos fókuszát képezi az MNB felügyelési tevékenységének. Ennek részeként az MNB a befektetési tanácsadást, illetőleg a portfóliókezelést végző hazai befektetési szolgáltatók körében az alkalmasság értékelésének témakörét érintő témavizsgálatot folytatott le. A vizsgálat elsődlegesen arra irányult, hogy a szolgáltatók tevékenysége során maradéktalanul érvényesülnek-e az alkalmasság értékelésére vonatkozó, a Bszt.²⁰-ben, továbbá a 2017/565 EU rendeletben meghatározott jogszabályi rendelkezések. Az MNB a témavizsgálatot lezárta, ennek keretében 9 szolgáltatóval szemben hozott intézkedést tartalmazó határozatot. A vizsgálat során számos olyan hiányosság került azonosításra, amely több intézmény alkalmasság értékelésére vonatkozó gyakorlatában megjelent. A legjelentősebb tipikus problémák a következők voltak: a termékek kockázati besorolására vonatkozó módszertan hiányosságai (nem megfelelő termékbesorolások, módszertan teljes hiánya); az alkalmassági teszt tartalmi hiányosságai (egyes témakörökre vonatkozó kérdések hiánya); a költség-haszon elemzés nyomon követhető módszertanának hiánya; a befektetések közötti váltás túl szűk értelmezése, valamint az alkalmassági jelentés túl általános indokolása a termék ügyfél részére történő alkalmasságának alátámasztására.

A tőkepiaci fogyasztóvédelmi felügyelés részeként az MNB folyamatosan erősíteni kívánja a külföldi, különösen a tőkeáttételes befektetéseket kínáló szolgáltatók magyarországi internetes megjelenésének monitoringját, az ügyféltájékoztatás szempontjából káros gyakorlatok kiszűrése érdekében. A 2021. első félévétől indítandó vizsgálatokban az MNB továbbá hangsúlyt kíván helyezni a befektetők részére adott terméktájékoztatás megfelelőségének, illetve az ügyfelekkel való kommunikáció kiegyensúlyozottságának ellenőrzésére.

PIACFELÜGYELET ÉS KIBOCSÁTÓI FELÜGYELET

A piacfelügyeletet érintő prioritások között továbbra is kiemelkedik az engedély- és bejelentés hiányában végzett tevékenységek időben történő felismerése és velük szemben a rendelkezésre álló eszköztárral végrehajtott hatékony fellépés. A jogosulatlanul, engedély nélkül szolgáltatást nyújtó szereplők tevékenységének visszaszorítása ugyanis mind a felügyelt intézmények, mind az adott szolgáltatást igénybe vevő ügyfelek szempontjából kiemelt jelentőséggel bír a pénzügyi szektor védelmének, sokkellenálló képességének növelése terén. A piacfelügyeleti tevékenység másik jelentős szegmensét a MAR²¹ által definiált piaci visszaélések elleni küzdelem teszi ki, melyek felderítése érdekében az MNB a rendelkezésre álló eszközökkel folyamatosan monitorozza a tőkepiacot és megteszi a szükséges intézkedéseket.

Az MNB az F-hold Kft. tevékenységének vonatkozásában lefolytatott piacfelügyeleti eljárása során megállapítást nyert, hogy az F-hold Kft. nyereség, illetve vagyonszerzési céllal több magyarországi fogyasztó és vállalat részére – kamat kikötése mellett, illetve kamatmentesen – nyújtott kölcsönt rendszeresen, több mint 240 esetben, huzamosabb időn át, összesen mintegy 1,8 milliárd forint összegben. A jegybank a piacfelügyeleti eljárás lezárásával véglegesen megtiltotta az F-hold Kft.-nek a jogosulatlan pénzügyi szolgáltatási tevékenység folytatását, valamint az engedély nélkül végzett tevékenység folytatása okán az F-hold Kft. vonatkozásában 100 millió forint összegű piacfelügyeleti bírság kiszabásáról döntött.

A nyilvános kibocsátók felügyelete során az MNB alapvető célja a tájékoztatási kötelezettség megfelelő, önkéntes teljesítésére ösztönzés és a tájékoztatási kötelezettség teljesítésének hatékony ellenőrzése, szükség esetén kikényszerítése. A kibocsátók közzétételeinek ellenőrzése során kiemelt figyelmet érdemelnek azok, amelyek működése kapcsán tőkepiaci visszaélések gyanúja merül fel és piacfelügyeleti intézkedések meghozatala szükséges. A kibocsátói felügyelés keretében az MNB előtérbe helyezte a folyamatos felügyelést és ennek keretében a rendelkezésre álló eszköztár minél szélesebb körű, és minél inkább valós idejű használatát. A jegybank több eszközzel támogatta a nyilvános értékpapír kibocsátókat, hogy tájékoztatási kötelezettségüknek a jogszabályi előírásoknak megfelelően tegyenek eleget, a preventív jellegű intézkedések és az MNB szolgáltatói szerepkörének erősítése érdekében. Ezek közül kiemelendők például a rendszeresen szervezett kibocsátói workshopok, a folyamatos felügyelés keretében nyújtott adminisztrációs és közzétételi segítségnyújtás, illetve körlevelek kiküldése (a piac megfelelő tájékoztatása a felügyeleti elvárások tekintetében).

²⁰ a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvény

²¹ A piaci visszaélésekről (piaci visszaélésekről szóló rendelet), valamint a 2003/6/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv és a 2003/124/EK, a 2003/125/EK és a 2004/72/EK bizottsági irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2014. április 16-i 596/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet

A harmadik negyedévben lezárt piacfelügyeleti eljárások közül kiemelkedett egy természetes személy tevékenységének vizsgálatára folytatott piacfelügyeleti eljárás, amely során az MNB azt vizsgálta, hogy az ügyfél által végrehajtott tőzsdei tranzakciói kapcsán sérültek-e a MAR piaci manipuláció tilalmára vonatkozó rendelkezései. Az MNB piacfelügyeleti tevékenysége során első alkalommal állapította meg a MAR végrehajtási rendeletében nevesített layering tevékenység útján elkövetett piaci manipulációt, ugyanis a piacfelügyeleti eljárásban feltárt tényállás szerint az ügyfél egy adott időszakon belül nagyszámú esetben adott be nagy volumenű, a piaci ártól távoli, valótlán ajánlatokat az ajánlati könyv egyik oldalán, melyek ajánlati könyvben léte (élettartama) alatt az ajánlati könyv másik oldalán ügyleteket kötött, amelyek megkötését követően az előbb említett nagy volumenű valótlán ajánlatait visszavonta. Az MNB a fenti tevékenység miatt határozatban tiltotta meg, hogy az ügyfél a piaci manipuláció tilalmába ütköző magatartást megismételje, illetve 5 millió forint piacfelügyeleti bírságot szabott ki az ügyféllel szemben.

Az MNB piacfelügyeleti vizsgálatának lezárásáig azonnali hatállyal megtiltotta a budapesti székhelyű Company Express Pénzügyi Tanácsadó és Számviteli Szolgáltató Kft.-nek, hogy jogosulatlan pénzügyi közvetítői – különösen alkuszi – tevékenységet végezzen. Az eddigi adatok szerint a társaság felügyeleti engedély nélkül működhetett közre vállalati ügyfelek bankszámláinak megnyitásával: az elmúlt időszakban rendszeresen, legalább 12 alkalommal működhetett közre az őt megbízó, részben offshore hátterű vállalati ügyfelek részére különböző magyarországi pénzügyi intézményeknél bankszámlák megnyitásával, tevékenységéért meghatározott megbízási díjat felszámítva. A társaság azonban nem rendelkezik az MNB engedélyével pénzügyi szolgáltatás közvetítésére Magyarországon.

INFORMATIKAI FELÜGYELÉS

2021. január 1-ével hatályba lépett az informatikai rendszerek védelméről szóló felülvizsgált MNB ajánlás²², valamint a távmunka és távoli hozzáférés informatikai biztonsági követelményeiről szóló MNB ajánlás²³. Az ajánlások alkalmazásával kapcsolatban számos konzultációt, előadást, oktatást tartottak az MNB szakértői szakmai fórumokon, konferenciákon és egyetemeken, hogy a felügyelt intézmények számára könnyebb legyen az ezeknek történő megfelelés.

A vizsgált időszakban lezárult a PSD2 szerinti számlainformációs szolgáltatókat (AISP) érintő informatikai témavizsgálat. Összességében megállapítható, hogy a szolgáltatók a felügyeleti elvárásoknak megfelelően működnek.

Folyamatban van az elektronikus szerződéskötésre és távoli ügyfélazonosításra vonatkozó témavizsgálat, melynek során a kedvező tapasztalatok mellett 2021. harmadik negyedévében született egy igazán súlyos, szorosan a témához kapcsolódó megállapítás is: az ügyfelek felhőben tárolt elektronikus szerződéseit veszítette el egy incidens során az érintett intézmény.

PÉNZMOSÁS ÉS TERRORIZMUS-FINANSZÍROZÁS MEGELŐZÉSÉVEL ÉS MEGAKADÁLYOZÁSÁVAL, VALAMINT A VAGYONI- ÉS PÉNZÜGYI KORLÁTOZÓ INTÉZKEDÉSEK VÉGREHAJTÁSÁVAL KAPCSOLATOS FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉG

Az AML/CFT vizsgálatok célja a hiányosságok, sérülékenységek azonosítása mellett az intézményekre vonatkozó valós fenyegetettség felmérése, a várható reputációs kockázatok számszerűsítése érdekében. Fontos szempont továbbá a hatékonyság vizsgálata, illetve a kockázatok lehetséges okainak feltárása és megértése. Az AML/CFT vizsgálatok kiterjednek arra is, hogy egy adott jogsértés vagy szabálysértések sorozata miért következett be, vagy egy adott jogsértés jelezheti-e a szélesebb körű rendszerbeli vagy belső kontrollhiányosságokat. Jelentős figyelmet kap a felügyelt intézmények vezetőinek tájékoztatása a vizsgálatok során azonosított AML/CFT kockázatokról. Az elmúlt években egyre fontosabb szerepet tölt be az AML/CFT felügyeletben is a folyamatos felügyelés annak érdekében, hogy a feltárt kockázatokat mielőbb kezelhessék, továbbá a folyamatos felügyelés eredményei hatékonyan támogassák a vizsgálatokat és a felügyeleti kockázattertelés felülvizsgálatát.

2021. első félévében 1 témavizsgálat zárult le (a csoportpolitika végrehajtása a hazai AML/CFT keretrendszerben), amely során az MNB a vizsgált intézményeknél nem tárt fel jogsértést, így a vizsgálatot eljárást megszüntető végzésekkel lezárta.

²² 8/2020.(VI.22.) MNB ajánlás az informatikai rendszerek védelméről

²³ 12/2020.(IX.6.) MNB ajánlás a távmunka és távoli hozzáférés informatikai biztonsági követelményeiről

2021. harmadik negyedévében 5 témavizsgálat keretében 24 intézmény AML/CFT szempontú vizsgálata volt folyamatban, illetve további 2 bank esetében olyan átfogó vizsgálat zárult le, amely kiterjedt a bankok pénzmosás és terrorizmus finanszírozásának megelőzésére és megakadályozására vonatkozó tevékenységére is. Tekintettel arra, hogy az MNB a vizsgálat során hiányosságokat tárt fel, az MNB kötelezés és figyelmeztetés, rendkívüli adatszolgáltatás intézkedés alkalmazását, valamint felügyeleti bírság alkalmazását látta szükségesnek, melynek keretében pénzmosás-megelőzési tárgykörben összesen 32,8 millió Ft felügyeleti bírságot szabott ki.

Fentiek mellett a harmadik negyedévében az MNB több, a felügyelete alá tartozó pénzügyi vállalkozás esetében folyamatos felügyelés keretében vizsgálta, hogy a szolgáltatók eleget tesznek-e a pénzmosás megelőzési tárgyú jogszabályokban előírt kötelezettségüknek, azon belül, hogy határidőben eleget tettek-e a Pmt.²⁴ és a Kit.²⁵ szerinti kijelölt személyek Nemzeti Adó- és Vámhivatal Központi Irányítás Pénzmosás és Terrorizmusfinanszírozás Elleni Iroda felé történő bejelentésére vonatkozó jogszabályi kötelezettségüknek. A vizsgálat során az MNB több esetben is a Kit. szerinti kijelölt személyek bejelentésének hiányát detektálta, ezért 6 pénzügyi vállalkozás esetében figyelmeztetés, kötelezés és rendkívüli adatszolgáltatás intézkedések alkalmazására, valamint összesen 3 millió Ft összegű felügyeleti bírság kiszabására került sor.

ÜGYFÉLSZOLGÁLATI TEVÉKENYSÉG

Az MNB ügyfélszolgálatához az év első három negyedévében összesen 18 908 ügyfélszolgálati megkeresés és kérelem érkezett. Az ügyfélszolgálati tapasztalatok alapján a megkeresések és kérelmek szektor szerinti megoszlása érdemben nem változott a megelőző negyedévekhez képest, így az ügyféljelzések legnagyobb arányban a pénzügyi piacot (56%), valamint a biztosítási piacot (19%) érintették. Az ügyfelek leggyakrabban hitelezéssel, nem-életbiztosításokkal, valamint behajtással és követeléskezeléssel kapcsolatos kérdéskörökkel fordultak a jegybankhoz.

A koronavírus-járvány nemzetgazdaságot érintő hatásainak enyhítése érdekében hozott gazdasági intézkedésekkel összefüggő pénzügyi kérdésekben az idei évben szeptember végéig összesen 1051 alkalommal keresték meg az ügyfelek az MNB ügyfélszolgálatát. A megkeresések leggyakrabban a törlesztési moratóriummal (631) és a gazdaság újraindítása érdekében hozott intézkedésekkel (178) kapcsolatban érkeztek. Az MNB ügyfélszolgálatán a járványügyi korlátozó intézkedések következtében 2021. március 8. napjától szünetelt a személyes ügyélfogadás. A lakossági ügyfelek 2021. május 25-től intézhetik újra személyesen ügyeiket az MNB budapesti ügyfélszolgálatán, illetve 2021. június 1-jétől a Pénzügyi Navigátor Tanácsadó Irodahálózat megyeszékhelyeken elérhető kirendeltségein. A Pénzügyi Békéltető Testület 2021. május 31-től szintén visszatért a személyes meghallgatásokhoz. Az ügyfelek mindhárom intézményt a járványügyi higiéniai szabályok betartása mellett látogathatják.

AZ MNB ZÖLD PROGRAMJA

Az MNB – melynek „zöld mandátumáról” szóló törvénymódosítás 2021. augusztusában lépett hatályba – továbbra is elkötelezett a hazai finanszírozási környezet javítása érdekében. A zöld finanszírozás előtérbe kerülése érdekében az MNB Zöld Programján keresztül több kezdeményezést vezetett be, melyek közül a 2020. decemberében elindított zöld vállalati tőkekövetelmény-kedvezmény program első eredményei már megjelennek. A tőkekövetelmény-kedvezmény célja, hogy a hazai hitelintézetek mérlegében növekedjen a zöld iparágak aránya, a fenntartható gazdaság felé történő átállás kockázatainak jobban kitett „barna” ügyfelekhez képest. Az MNB így kívánja mérsékelni a hazai pénzügyi intézmények klímakitettséget és ezzel együtt zöldíteni a pénzügyi termékek körét. A program elindulása óta eltelt fél év alatt összesen 163 milliárd Ft került kihelyezésre zöld kötvény vásárlás és megújuló energia hitelek folyósítása révén. A növekvő piaci igényekre való tekintettel a program kiterjesztésére került sor, így 2021. szeptemberétől az elektromobilitás, a fenntartható agrárium fejlesztés, a fenntartható élelmiszeripar és méhészet, valamint további zöld célokat szolgáló beruházások finanszírozása után is igényelhető a kedvezmény.

A zöld vállalati tőkekövetelmény-kedvezményen kívül az MNB további erőfeszítéseket hajt végre a hazai pénzügyi rendszer – klímaváltozással szembeni – ellenállóképességének javítása és a környezeti kockázatok feltárása érdekében. Utóbbi nyomán az MNB hosszútávú klíma-stressztesztet készített, melynek eredményeit a negyedik negyedévében publikálja majd.

²⁴ a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény

²⁵ a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény

Az idén megjelent Zöld Ajánlás című dokumentum a hazai hitelintézetek klímaváltozásból eredő pénzügyi kockázatokra való felkészültségük felmérését és elemzését várja el. A hitelintézetek szeptember 30-ig adták be a Zöld Ajánlásra vonatkozó önértékelésüket és a hiányok megszüntetését célzó akcióterveket.

Ezenkívül az MNB vezetői körlevélben²⁶ tájékoztatta a prudenciálisan felügyelt intézményeket a pénzügyi szolgáltatási ágazatban a fenntarthatósággal kapcsolatos közzétételekről szóló, 2021. március 10-től alkalmazandó rendelet (Sustainable Finance Disclosure Regulation – SFDR²⁷) alkalmazásával kapcsolatos felügyeleti álláspontról, elvárásokról a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése és a jogszabály egységes alkalmazásának elősegítése érdekében. Az MNB az intézmények közzétételeinek elérhetőségét nem ellenőrzési eljárás keretében, hanem tájékoztató és figyelemfelhívási céllal tervezi összegyűjteni. Az intézmények válaszai folyamatosan érkeznek, kiértékelésük 2021. második félévében várható.

²⁶ <https://www.mnb.hu/letoltes/129526-3-2021-sfdr-vezetoi-korlevel.pdf>

²⁷ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/2088 rendelete (2019. november 27.) a pénzügyi szolgáltatási ágazatban a fenntarthatósággal kapcsolatos közzétételekről

4. Szanálás

SZANÁLÁSI TERVEZÉS, SZANÁLHATÓSÁG ÉRTÉKELÉSE ÉS AZ MREL-KÖVETELMÉNY MEGHATÁROZÁSA

Az MNB csoportszintű szanálási hatóságként a jelentős határon átnyúló tevékenységet végző magyarországi székhelyű bankcsoport esetében felülvizsgálta a csoportszintű szanálási tervet és elvégezte a szanálhatóság értékelésére irányuló eljárást az aktuális szanálási tervezési ciklus vonatkozásában. Ennek kapcsán kiszámításra került a szavatolótőkére és a leírható, illetve átalakítható kötelezettségekre vonatkozó minimumkövetelmény (MREL követelmény) mind a csoport konszolidált, mind a magyar leányvállalatok egyedi szintjén. Az MNB egyeztetést folytatott az érintett szanálási kollégiumi tagokkal és a döntéshozatal keretében megszülettek az együttes döntések (joint decision) a szanálási tervről és szanálhatósági értékelésről, valamint az MREL-követelményről. Az MNB az új tervezési ciklust érintő csoportszintű szanálhatósági értékelés koordinálása keretében megkezdte az egyeztetéseket az érintett külföldi társhatóságokkal az elvégzendő feladatokról, a vizsgálandó szempontokról.

A szanálási tervek 2020-2021. évben esedékes felülvizsgálata érdekében az MNB feldolgozta és szükség esetén az érintett intézményekkel egyeztetette az intézmények éves rendszeres szanálási adatszolgáltatása során benyújtott adatokat. Az Egységes Szanálási Testület hatáskörébe tartozó több bankcsoport magyarországi leányvállalatai esetében a 2021. III. negyedévet is érintették szanálhatóság értékelésére irányuló eljárások, illetve az MNB az elfogadott együttes döntésekben meghatározott MREL-követelmények teljesítésére kötelezte az intézményeket az ott meghatározott közbenső célszint és átmeneti idő tekintetében.

KOLLEKTÍV PÉNZALAPOKKAL KAPCSOLATOS FELADATOK, A SZANÁLÁSI ALAP TAGINTÉZMÉNYEINEK RENDSZERES ÉVES DÍJFIZETÉSE

Az MNB képviselői továbbra is aktívan részt vesznek a Szanálási Alap és az Országos Betétbiztosítási Alap igazgatótanácsainak munkájában.

A SZANÁLÁSI VAGYONKEZELŐVEL KAPCSOLATOS FELADATOK

Az MSZVK Magyar Szanálási Vagyonkezelő Zártkörűen Működő Részvénytársaság (MSZVK Zrt.) feletti tulajdonosi jogokat a szanálási törvény alapján az MNB gyakorolja. A harmadik negyedév során az MNB elfogadta az MSZVK Zrt. és leányvállalatai 2021. II. negyedévére vonatkozó beszámolóját.

NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉS, RÉSZVÉTEL AZ EURÓPAI UNIÓS SZABÁLYOZÁSI KÖRNYEZET ALAKÍTÁSÁBAN

Az MNB szakértői továbbra is résztvevői az Európai Bankhatóság (European Banking Authority – EBA) szanálási tervezéssel és a szanálási eszközök gyakorlati alkalmazásának kérdéseivel foglalkozó munkacsoportjainak. 2021. január 22-én az Európai Unió Hivatalos lapjában kihirdetésre került a valamennyi tagállamban közvetlenül alkalmazandó európai uniós rendelet a központi szerződő felek helyreállítási és szanálási keretrendszeréről, amelyhez kapcsolódóan az MNB közreműködik az Európai Értékpapírpiaci Hatóság (European Securities and Markets Authority – ESMA) munkacsoportjában a vonatkozó alsóbb szintű jogszabályok kidolgozása érdekében.

Az Európai Bizottság 2021. szeptemberében nyilvánosságra hozta javaslatát a biztosítók helyreállítási és szanálási keretrendszerének kialakítását célzó irányelvről, amely nagymértékben épített az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatónyugdíjhatóság (EIOPA) által kidolgozott koncepcióra, utóbbi megvitatásában korábban az EIOPA munkacsoportjain keresztül az MNB szakértői is részt vettek. Az MNB továbbra is figyelemmel fogja kísérni az uniós szintű jogalkotási folyamatot.

5. Nemzetközi tartalékok

2021 harmadik negyedévének végén az MNB nemzetközi tartalékainak nagysága 38,3 milliárd euro volt, ami 7,5 milliárd euro növekedést jelent a 2021. június végi 30,8 milliárd eurós értékhez képest.

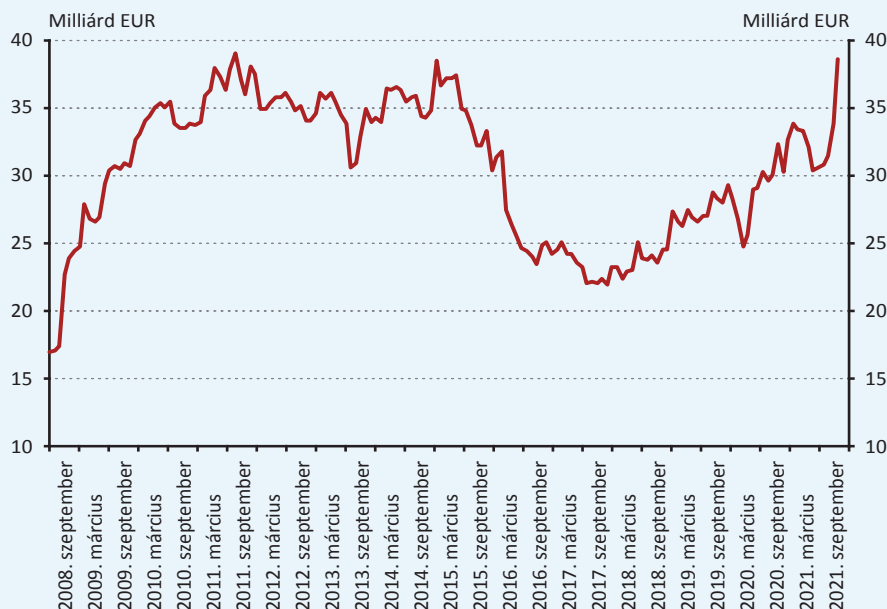
A nemzetközi tartalékok alakulását elsősorban az alábbi tételek befolyásolták az elmúlt negyedév során:

A tartalékokat leginkább növelő tétel az Államadósság Kezelő Központ (ÁKK) által szeptemberben kibocsátott 1 milliárd euro, valamint 2, illetve 2,25 milliárd amerikai dollár névértékű kötvények voltak (összesen 4,54 milliárd euro értékben). Emellett jelentős emelkedést okozott az IMF által augusztusban végrehajtott közel 1,9 milliárd SDR allokáció (átszámítva mintegy 2,24 milliárd euro) és az Európai Bizottságtól ebben a negyedévben érkezett mintegy 840 millió euro összegű nettó transzfer is.

Az ÁKK adósság törlesztési célú tételei (többek között a szeptemberi letelepedési és PÉMÁP kötvénylejáratok) illetve a Magyar Államkincstár (MÁK) devizakiadásai összességében mintegy 700 millió euróval mérsékeltek a devizatartalékokat.

A negyedév végén meghirdetett eurolikviditást nyújtó swaptenderek finanszírozásához az MNB igénybe vette a nemzetközi szervezetekkel kötött repo keretszerződéseit. A bankrendszernek nyújtott swap- és a finanszírozásul szolgáló repo ügyletek értéke közötti eltérés átmeneti hatással volt a tartalékszint alakulására.

7. ábra
A nemzetközi tartalékok nagyságának alakulása
(milliárd EUR)

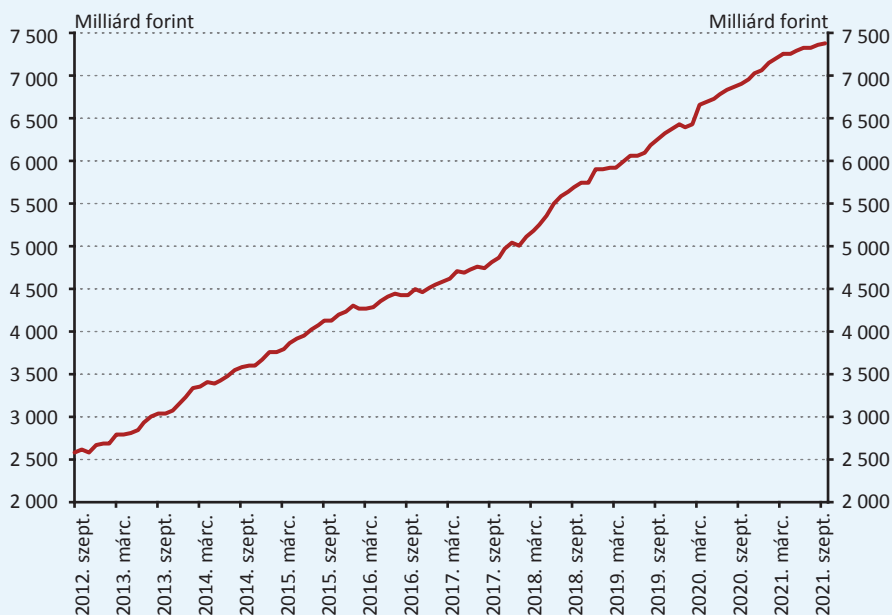
Forrás: MNB.

6. Készpénz-logisztikai tevékenység

A FORGALOMBAN LÉVŐ KÉSZPÉNZ

A forgalomban lévő készpénzállomány értéke 2021. szeptember végén 7390,7 milliárd forint volt. A növekedési ütem 2020 azonos időszakához viszonyítva 6,7 százalékos (a forgalomból bevont, de még visszaváltható bankjegyeket is figyelembe véve 6,4 százalékos) tett ki, míg a 2021. június végi adatokhoz képest a szezonális hatások kiszűrésével 0,6 százalékos, azaz 46,6 milliárd forintos bővülés volt megfigyelhető. A III. negyedév során folytatódott a készpénzállomány növekedési ütemének február óta tartó lassulása, a jegybankból történő nettó készpénzkiáramlás valamennyi naptári hónapban jelentősen elmaradt a korábbi évek adataitól.

8. ábra
A forgalomban lévő készpénz értéke a gazdaságban

Forrás: MNB.

A FORGALOMBAN LÉVŐ BANKJEGYEK ÉS ÉRMÉK

3. táblázat

Forgalomban lévő bankjegyek és érmék²⁸

(2021. szeptember 30-i és 2020. szeptember 30-i adatok)

Bankjegyek	2021				2020			
	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
20 000 forint	258,7	5 173,4	42,8	70,9	240,0	4 799,5	42,2	70,2
10 000 forint	183,3	1 832,6	30,3	25,1	175,5	1 755,1	30,8	25,7
5 000 forint	29,9	149,7	5,0	2,1	29,3	146,6	5,1	2,1
2 000 forint	23,7	47,3	3,9	0,7	23,8	47,6	4,2	0,7
1 000 forint	74,1	74,1	12,3	1,0	68,0	68,0	11,9	1,0
500 forint	34,5	17,2	5,7	0,2	32,8	16,4	5,8	0,2
Összesen	604,1	7294,3	100,0	100,0	569,3	6833,0	100,0	100,0
Érmék	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
200 forint	175,9	35,2	8,0	41,7	169,4	33,9	8,1	41,9
100 forint	221,6	22,2	10,1	26,3	212,8	21,3	10,2	26,3
50 forint	216,5	10,8	9,9	12,8	207,2	10,4	9,9	12,8
20 forint	402,3	8,0	18,3	9,6	379,1	7,6	18,2	9,4
10 forint	446,6	4,5	20,4	5,3	425,1	4,3	20,4	5,3
5 forint	730,1	3,7	33,3	4,3	691,6	3,5	33,2	4,3
Összesen	2 193,1	84,3	100,0	100,0	2 085,3	80,8	100,0	100,0

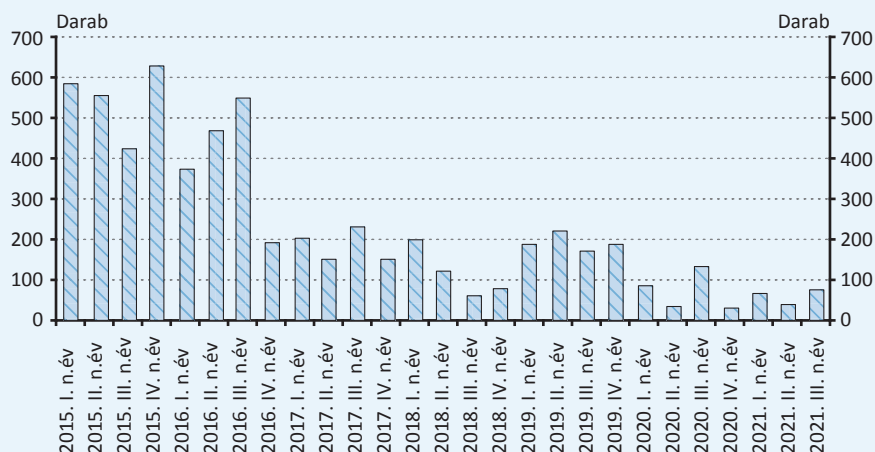
Forrás: MNB.

A forgalomban lévő bankjegyek értéke 7 294,3 milliárd forint, mennyisége 604,1 millió darab volt 2021.09.30-án. Ez értékben 6,8 százalékos, mennyiségét tekintve pedig 6,1 százalékos növekedést jelent az előző év azonos időszakához képest. A növekedés továbbra is elsősorban a nagy címletekre koncentrálódott, ugyanakkor a 2000 forintosok esetében kis mértékű csökkenés volt tapasztalható. A forgalomban lévő érmék értéke 84,3 milliárd forint, mennyisége 2 193,1 millió darab volt 2021. szeptember végén. Ez értékben 4,3 százalékos, mennyiségben 5,2 százalékos növekedést mutat 2020 azonos időszakának adataihoz képest. A forgalombővülés valamennyi érmecímletet érintette.

A KÉSZPÉNZHAMISÍTÁS MEGELŐZÉSÉT, VISSZASZORÍTÁSÁT SZOLGÁLÓ TEVÉKENYSÉG

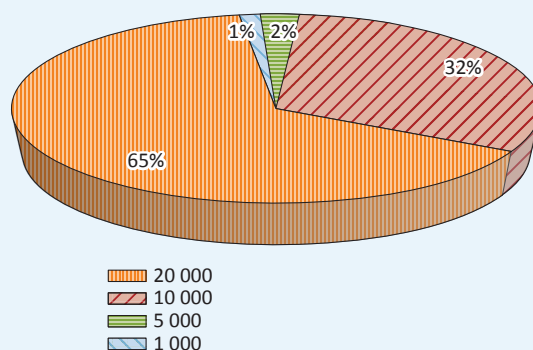
2021 harmadik negyedévének végéig a készpénzforgalomból mindössze 175 darab forinthatamisítvány került kiszűrésre. Ez az adat a forinthatamisítványok sorában továbbra is kiemelten kedvezőnek tekinthető. A lefoglalt forint hamisítványok döntő többsége a 20 000 és a 10 000 forintos bankjegyek közül került ki. A hamisítások módszereit változtatlanul az irodai sokszorosító eszközök (színes fénymásológépek, printerek) használata jellemzi. A rátekintésre esetenként megtevesztőnek bizonyuló hamisítványok, mind egyszerű érzékszervi vizsgálatokkal (tapintással, fény felé tartva átnézetben vagy mozgatóval), mind pedig a pénztárakban alkalmazott kombinált UV-A és UV-C lámpa alatti ellenőrzéssel kiszűrhetők.

9. ábra
A forint hamisításának negyedévenkénti alakulása

Forrás: MNB.

10. ábra
A forintbankjegy-hamisítványok címletenkénti megoszlása 2021. I-III. negyedévében

Forrás: MNB.

A jegybank szakértői 6269 darab különböző valutahamisítványt, ezen belül 6195 darab hamis euróbankjegyet vizsgáltak meg 2021. I-III. negyedévében. Fontos megjegyezni, hogy a forgalomból kiszűrt euróbankjegyek számában bekövetkezett növekedés jelentős része, mindössze néhány visszaéléshez volt kapcsolható, mely vonatkozásában a rendőrségi büntetőeljárás jelenleg is zajlik. Így a teljes hazai készpénzforgalmat vizsgálva továbbra is megállapítható, hogy a hamis valuták előfordulása nem tekinthető számottevőnek.

EMLÉKÉRME-KIBOCSÁTÁS

A Magyar Nemzeti Bankról szóló törvény értelmében Magyarországon kizárólagosan az MNB jogosult bankjegy- és érmekibocsátásra – ideértve az emlékbankjegyet és az emlékérmét is, amelyek Magyarország törvényes fizetőeszközei, de nem szolgálnak forgalmi célokat. A Magyar Nemzeti Bank – a külföldi jegybankok gyakorlatával összhangban – azzal a céllal bocsát ki emlékérmeket, hogy az ország életében jelentős történelmi, kulturális és tudományos évfordulókról, eseményekről és személyekről az utókor számára maradandó formában állítson méltó emléket.

2014-től minden nemesfém-ből készült emlékérmét olcsóbb alapanyagú, színesfém változatban is kibocsát az MNB, ezzel kedvezve azoknak az érdeklődőknek, akik egy-egy téma művészi megvalósítását mérsékeltebb áron szeretnék megvásárolni. Emellett az MNB és a Magyar Pénzverő Zrt. a fiatalabb korosztály érme gyűjtési kedvét kívánja ösztönözni azzal, hogy számukra is megfizethetővé teszi az emlékérmeket. Így a nemesfém-ből kivitelezendő emlékérmek a nemesfém érmék veretével azonos érme képpel, alacsonyabb – jellemzően 2000 Ft-os – névértékkel, színesfém változatban is elkészülnek.

Az MNB 2021. évi emlékérme-kibocsátási programja keretében az első félévben nyolc tematikában („Szent István király”; „Millenniumi Földalatti Vasút”; „XVI. UEFA Labdarúgó-Európa-bajnokság”; „Európa Tanács Magyar Elnöksége”; „XXXII. Nyári Olimpiai és XVI. Paralimpiai Játékok, Tokió”; „Önálló ügyérsi szervezet”; „750 éves Győr”; „Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékpark Nemzeti Emlékhely”) összesen tizenhárom emlékértéket bocsátott ki.

A III. negyedévben – a pandémiás helyzet miatt – a tavalyi emlékérme-kibocsátási programból az ideibe került az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus tematika, mely tiszteletére ezüst és színesfém emlékérték mellett az 50 Ft-os forgalmiérme-émlékváltozat is megjelent. További kettő ezüst emlékérték – és azok színesfém változatai – kibocsátására került sor. Ezen felül egy tematikában önálló színesfém emlékérték jelent meg.

Emlékérme-kibocsátás – Az égig érő fa

A Magyar Nemzeti Bank „Az égig érő fa” megnevezéssel 2000 Ft névértékű színesfém emlékértékét bocsátott ki a 15. Kecskeméti Animációs Filmfesztivál keretében 2021. augusztus 12-én. Az emlékértékkel egy új, hét részes színesfém emlékérték-sorozat indított a jegybank, melynek dedikált célja a hungarikumok között szereplő magyar népmesék értékeinek bemutatása, a rajzfilmsorozat képi világának megidézése. Az érmekibocsátás apropóját a rajzfilmsorozat jegyző Kecskeméti Rajzfilmstúdió alapításának 50. évfordulója szolgáltatta. Az emlékérték Imrei Boglárka fémműves formatervező iparművész tervezte.

Az emlékérték előlapját a Magyar népmesék rajzfilmsorozat főcíme ihlette. A jellegzetes körbe futó, stilizált népművészeti virágmotívumon bal oldalt egy galamb pihen meg. A gazdagon díszített motívumot az emlékérték kötelező elemei egészítik ki: központi helyen kéziratos betűkkel megjelenített „Magyarország” felirat, valamint a „2000 forint” értékjelzés, a virágmotívum alatt a „BP.” verdejel és a „2021” verési évszám látható.

Az emlékérték hátlapján a táltos lovon ülő mesebeli főhős, a kanászból lett királyfi félalakos ábrázolása látható, háttérben az égig érő fával. Az éremképet kéziratos betűkkel készült „Az égig érő fa” felirat teszi teljessé, mely a mese címét jeleníti meg. A központi motívumtól balra lent található az emlékérték tervező Imrei Boglárka fémműves formatervező iparművész mesterjegye.

A színesfém emlékérték réz (75%), nikkel (4%) és cink (21%) ötvözetéből készült, súlya 16 gramm, átmérője 34 mm, széle finomrecés, a recéken kétszer ismétlődik a „MAGYAR NÉPMESÉK RAJZFILMSOROZAT ...” szélfelirat. Az emlékérték korlátozott példányszámban proof-like kivitelben jelent meg, összesen 15 000 darab került kibocsátásra.

Forgalmi érme-émlékváltozat és emlékérték-kibocsátás – 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus

A jegybank 2021. szeptember 1-jén a Budapesten megrendezésre került 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus alkalmából 10 000 Ft névértékű ezüst és 2 000 Ft névértékű színesfém emlékértékét bocsátott ki, valamint az eseményhez kötődő 50 Ft-os forgalmiérme-émlékváltozatot hozott forgalomba.

A 2 millió példányban forgalomba került 50 Ft-os forgalmi érme névértékes oldala megegyezik a jelenleg forgalomban lévő 50 Ft-os címletoldalával, a tematikus oldalon azonban a megszokott kerecsensólyom helyett az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus logójának részlete szerepel a középpontban. A logó alatt három egymás alatti sorban a „NEMZETKÖZI EUCHARISZTIKUS KONGRESSZUS” felirat, tőle jobbra két egymás alatti sorban a világesemény eredetileg tervezett megrendezési évére és a Kongresszus helyszínére utaló „2020” évszám és „BUDAPEST” felirat szerepel. Az érme előlapjának szélén található gyöngsorszegélyen belül, balra fent, körvonallal határolt félköriratban a „MAGYARORSZÁG” felirat, lent – egy-egy díszítő pont között – a „2021” verési évszám olvasható. Az érme tematikus oldalát Kovács Zoltán szobrászművész tervezte. Az érme technikai paraméterei megegyeznek a készpénzforgalomban használt 50 Ft-os érmével: réz (75%) és nikkel (25%) ötvözetből készült, súlya 7,7 gramm, átmérője 27,4 mm, peremvastagsága 1,8 mm, széle sima. Az emlékváltozatból 12 000 darabot első napi veretként, sorszámozott díszcsomagolásban értékesített a Magyar Pénzverő Zrt.

A témában kibocsátott emlékérmék előlapján a világesemény szimbólumának, a Missziós keresztnek egy érmére adaptált részlete jelenik meg. A Missziós kereszt nemcsak a történelmi múltunk stílusvilágát magán hordozó egyedi ötvösmunka, hanem a magyar szentek egyedülálló erekllyetartója is. Az előlap szélén félköriratban, fent a „MAGYARORSZÁG”, lent, a kereszt szárától balra a „10 000”, illetve „2000” értékjelzés, jobbra a FORINT felirat olvasható. A kereszt szárán, lent, két egymás alatti sorban a „2021” verési évszám és a „BP.” verdejel található.

Az emlékérmék hátlapján, központi motívumként, az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusra készült monstrancia (szentségmutató) ábrázolása található. A kiáradó fény szimbólumaként a monstranciától a hátoldal széle felé mutató sugárnyalábok láthatóak. A háttérben a Hősök tere két félkaréjban elhelyezett szoborcsoportja rajzolódik ki. A hátlap szélén félköriratban, fent az „52. NEMZETKÖZI EUCHARISZTIKUS KONGRESSZUS” felirat, lent, a világesemény biblikus jelmondata: „MINDEN FORRÁSOM BELŐLED FAKAD” (Zsoltárok könyve 87,7) olvasható. Az emlékérméket tervező művész, Soltra E. Tamás mesterjegye a Hősök tere ábrázolása alatt a bal oldalon látható.

Mindkét emlékérmé átmérője azonos, 38,61 mm, szélük recézett. A 10 000 Ft névértékű emlékérmé 925 ezrelék finomságú ezüsből készült, súlya 31,46 gramm. A 2000 Ft névértékű színesfém változat réz (75%) és nikkel (25%) ötvözetéből készült, súlya 30,8 gramm. Az ezüst emlékérméből 5000 darab tükörfényes (proof), a színesfém változatból 7000 darab selyemfényes (BU) változat jelent meg.

52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus tiszteletére megjelent érmék

Ezüst emlékérmé

Színesfém emlékérmé

50 Ft-os emlékérmé változat

Emlékérme-kibocsátás – Benyovszky Móric

2021. szeptember 20-án Gróf Benyovszky Móric Ágost születésének 280., halálának 235. évfordulója alkalmából a Magyar Nemzeti Bank 10 000 Ft névértékű ezüst, valamint 2000 Ft névértékű színesfém emlékérmet bocsátott ki, melyeket Kereszthury Gábor iparművész tervezett.

Az emlékérme előlapjának központi motívumaként egy háborgó tengeren haladó fregatt ábrázolása látható, utalva a 18. századi utazásainak legfőbb eszközére. A háttérben a világjáró utazásaira utaló sematizált iránytű részletének ábrázolása jelenik meg. Az érme szélén fent félköriratban találhatóak az emlékérme kötelező alaki kellékei, a vízszintes középvonaltól kissé jobbra kezdődően a „2021” verési évszám, a „BP.” verdejel és a „MAGYARORSZÁG” felirat, valamint egy stilizált „+” szimbólumot követően a „10 000”, illetve a „2000” értékjelzés és a „Ft” felirat olvasható.

Az emlékérme hátlapjának középpontjában Gróf Benyovszky Móric mellvértes portréja szerepel. A háttérben Benyovszky utazásainak időpontjait és az útvonalakat rögzítő térképábrázolás Madagaszkárt is befoglaló részlete található. A portrétól jobbra – vízszintesen – a világutazó születési és halálozási évszáma „1741-1786” olvasható. Az emlékérme szélén, felső félköriratban a „GRÓF BENYOVSZKY MÓRIC” felirat olvasható, lent, középen, a mellvért ábrázolásába illesztve, a tervező Kereszthury Gábor mesterjegye látható.

Mindkét emlékérme átmérője azonos, 38,61 mm, szélük recézett. A 10 000 Ft-os címletű emlékérme 925 ezrelék finomságú ezüsből készült, súlya 31,46 gramm. A 2000 Ft-os címletű színesfém változat réz (75%) és nikkel (25%) ötvözetből készült, súlya 30,8 gramm. Az ezüst emlékerméből 10000 darab tükörfényes (proof), a színesfém változathoz 10000 darab selyemfényes (BU) változat került kibocsátásra.

Emlékérme-kibocsátás – „Egy a Természettel” Vadászati és Természeti Világkiállítás

A Magyar Nemzeti Bank 2021. szeptember 27-én az „Egy a Természettel” Vadászati és Természeti Világkiállítás alkalmából 15 000 Ft névértékű, egy oldalon aranyozott rátétes ezüst és 2000 Ft névértékű, rátét nélküli színesfém emlékérmet bocsátott ki.

Az előlap központi motívuma a világkiállítás emblematikus logója, amelyet az ezüst érméken egy vékony, áttört, aranyozott ezüst lemez – inlay rátét – hordoz, amely veréssel került rögzítésre az érméken. A színesfém változatokon az embléma plasztikusan került ábrázolásra. Az előlap szélén, köriratban, fent a nemzetközi esemény megnevezése „EGY A TERMÉSZETTEL VADÁSZATI ÉS TERMÉSZETI VILÁGKIÁLLÍTÁS”, lent – két levélmotívum között – a „MAGYARORSZÁG” felirat és a „2021” verési évszám olvasható, a jobb oldali levélmotívumba illesztve az emlékérmet tervező ifj. Szlávis László mesterjegye látható.

Az emlékérme hátlapján, körvonallal határolt közepmezőben a Gemenci erdőben, Karapancsán 1986-ban elejtett világrekorder gímszarvasbika trófeájának ábrázolása látható, a háttérben a Világkiállítás egyik arculati elemét képező levéllillusztációval. A trófea két ágának ábrázolása között, három egymás alatti sorban a „15000”, illetve a „2000” értékjelzés, a „FORINT” felirat és a „BP.” verdejel, a trófea ábrázolásától jobbra, lent a „KARAPANCSAI BIKÁ” felirat olvasható. A hátlap szélén, köriratban a Világkiállításnak helyszínt adó városok neve – „BUDAPEST”, „HATVAN”, „KESZTHELY” és

„VÁSÁROSNAMÉNY” – olvasható betűrend szerinti sorrendben, egymástól egy-egy levélmotívummal, lent hat leveleságmotívummal elválasztva.

Mindkét emlékérmé átmérője azonos, 38,4 mm, szélük sima. A 15 000 Ft névértékű emlékérmé 925 ezrelék finomságú ezüsből készült, súlya 32,5 gramm. A 2000 Ft névértékű színesfém változat réz (75%) és nikkel (25%) ötvözetéből készült, súlya 30,8 gramm. Az aranyozott inlay rátéttel vert ezüst emlékérméből 5000 darab tükörfényes (proof), a színesfém változatból 7000 darab selyemfényes (BU) változat jelent meg.

„Egy a természettel” vadászati és természeti világkiállítás emlékérmék

Ezüst emlékérmé

Színesfém emlékérmé

7. Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás

TOVÁBBRA IS TÖRETLEN AZ AZONNALI FIZETÉSI RENDSZER SIKERE

Az azonnali fizetési rendszerben továbbra is töretlen a tranzakciószám növekedés, 2021 harmadik negyedévében összesen több mint 33,5 millió tranzakció teljesült, ami 23 százalékkal több, mint az előző év azonos negyedévében. A tranzakciók 70 százaléka egy, 96 százaléka két másodpercen belül teljesült. Az azonnali fizetés bevezetése a lehető legjobbkor történt a koronavírus-járvány fényében, a folyamatosan emelkedő darabszámokból arra következtethetünk, hogy a járvány alatt a lakosság könnyen és hamar megszokta a gyors és innovatív szolgáltatást, és egyre szívesebben használja azt. Az azonnali fizetés alkalmazása a járvány szempontjából is biztonságos megoldás, mivel használatával fizikai jelenlét, közvetlen kapcsolat és a lakhely elhagyása nélkül is küldhető pénz a rokonoknak, ismerősöknek és pénzügyi partnereknek, illetve lehetővé teszi termékek és szolgáltatások vásárlását közvetlen fizikai érintkezés nélkül is.

2021 harmadik negyedévében egyre intenzívebbé vált az alapszolgáltatásra épülő, innovatív fizetési megoldások fejlesztése. Az azonnali fizetés indulása után másfél évvel a lakossági ügyfelek közel 80 százalékanak elérhető a fizetési kérelem szolgáltatás és több, mint 60 százaléknak a QR-kódos fizetés. Ez az arány a következő időszakban tovább növekedhet mindkét szegmensben. Ahhoz, hogy a kiegészítő szolgáltatások a lehető legjobb ügyfélményt nyújtsák, illetve a legtöbb fizetési helyzetben valós alternatívát jelentsenek, az MNB konzultációt szervezett a legnagyobb hazai bankokkal. A konzultáció során az MNB feltérképezte azokat a tényezőket, amelyek esetlegesen lassíthatják a szolgáltatások fejlesztését és széleskörű elterjesztését. A konzultáció eredményeként az MNB az érintett piaci szereplőkkel együttműködve meghatározza azokat a lépéseket, amelyek támogathatják az azonnali fizetési ökoszisztéma teljessé tételét, így pedig a bankokat és a vállalati szektort az azonnali fizetésre épülő szolgáltatások fejlesztésében. Ezzel tovább gyorsulhat a fizetési kérelmek és QR-kódos fizetések elterjedésének üteme, azok elérhetősége, illetve javulhat az fizetési módok által nyújtott ügyfélmény, ezen keresztül pedig tovább növekedhet az azonnali fizetések száma.

ÚJ MNB RENDELETEK, TOVÁBBÁ A FELVIGYÁZÓI KERETRENDSZER IS KIBŐVÜL

Az MNB egyik alapvető és kiemelt feladata a fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek felvigyázása, amely támogatja és erősíti a pénzügyi stabilitást. A fizetési és értékpapír-tranzakciókkal kapcsolatos szolgáltatói és résztvevői tér sokszereplős és a rendszerek kapcsolódnak egymáshoz. Vannak az elszámolási és kiegyenlítési folyamatban közvetlenül érintett szereplők (például elszámolóház, kiegyenlítő bank, résztvevő), valamint az ehhez szükséges háttérrel biztosítók (például kommunikációs szolgáltatók, szoftverszállítók). A szolgáltatók közül kiemelten fontos szereplők a rendszer üzemeltetői, akik a rendszer résztvevői részére nyújtanak elszámolási, illetve kiegyenlítési szolgáltatást.

Annak érdekében, hogy az MNB eleget tudjon tenni a felvigyázásból eredő folyamatos kötelezettségeinek, hatékony eszközrendszerre van szüksége. A feladatok ellátásához változatos eszköztár áll az MNB rendelkezésére, a felvigyázói munka elsősorban a megelőzésre fekteti a hangsúlyt és tanácsadói jellegű, természetesen az eszköztárban jogilag kötelező érvényű szabályozás is van, MNB rendelet formájában. A korábban hatályban lévő MNB rendeletek felülvizsgálata alapján technikai értelemben olyan mértékű módosítások váltak indokolttá, hogy az MNB a kodifikációs szabályok szerint új jogszabályokat²⁸ adott ki a harmadik negyedévben.

A módosítás több tényező is indokolta, azonban a legfontosabb ezek közül, hogy az „Alapelvek a pénzügyi piaci infrastruktúrák részére” (PFMI²⁹) című kiadvány alapján a korábbi években az MNB által elvégzett és a folyamatban lévő felvigyázói

²⁸ A 33/2021. (IX. 15.) MNB rendelet a fizetési rendszer működtetése tevékenységre vonatkozó részletes szabályokról, valamint 34/2021. (IX. 15.) MNB rendelet a fizetési rendszer működtetését végző szervezetek üzletszabályzatára és egyes szabályzataira vonatkozó követelményekről (a 2021-es módosítást megelőzően: 34/2009. (XII. 28.) MNB rendelet a fizetési rendszer működtetését végző szervezetek üzletszabályzatára és szabályzataira vonatkozó követelményekről, 35/2009. (XII. 28.) MNB rendelet a fizetési rendszer működtetésére vonatkozó tárgyi, technikai, biztonsági és üzletmenet-folytonossági követelményekről).

²⁹ BIS CPSS-IOSCO, Principles for Financial Market Infrastructures April, 2012

átfogó értékelések, továbbá az MNB folyamatos kockázatalapú fizetési rendszer monitoringja kijelölte azon alapelvárásokat, amelyek alapján szükségessé vált az MNB elvárásainak való megfelelést szigorúbb jogi eszközzel is kikényszeríteni.

A már említett felvigyázói tevékenység részeként, – az Európai Központi Bank kiber-ellenállóképességgel kapcsolatos felvigyázói elvárásaival³⁰ összhangban – az MNB megkezdte a kiber-ellenállóképességgel kapcsolatos alapelvek hazai gyakorlatba való átültetését is, mellyel az MNB nemzetközi szinten is előremutató és példaértékű gyakorlatot követ.

PÉNZFORGALMI ÁLLÁSFOGLALÁSOK ÉS ELLENŐRZÉSEK

A harmadik negyedév során az MNB a pénzforgalmi szolgáltatóktól, egyéb vállalkozásoktól és természetes személyektől érkezett megkeresések alapján közvetlenül 7 pénzforgalmi tárgyú állásfoglalást, illetve szakmai véleményt adott ki. Emellett az MNB a honlapján „CBPR – Gyakori kérdések és válaszok” oldalon publikálta az Európai Bizottság állásfoglalása nyomán módosított válaszait, amely a határon átnyúló fizetésekről szóló európai uniós rendelet rendelkezéseinek értelmezését segíti elő.

2021 harmadik negyedévében pénzforgalmi ellenőrzés tárgykörben egy új hatósági eljárást indított a jegybank.

ELÉGEDETTSÉGI FELMÉRÉS A VIBER-TAGOK KÖRÉBEN

Az MNB 2021 harmadik negyedévében elégedettségi felmérést készített a VIBER-hez közvetlenül csatlakozó rendszertagok körében. A kérdőív a következő témakörökben mérte fel a rendszertagi véleményeket: teljesítmény, üzembiztonság, ügyfélkapcsolat-tartás, rendszertagság, likviditáskezelés, kapcsolódó rendszerek likviditáskezelése, díjak és fizetési megbízásokhoz kapcsolódó értesítések. A beérkezett válaszok alapján kijelenthető, hogy a VIBER-tagok elégedettek az MNB által nyújtott szolgáltatásokkal, ugyanakkor több témakör esetében is látnak lehetőséget a fejlődésre. Különösen fontos visszajelzés, hogy a VIBER feldolgozási teljesítményével és üzembiztonságával maradéktalanul elégedettek a rendszertagok, azaz a VIBER megfelelően látja el a magyar pénzügyi rendszer kritikus alpinfrastruktúrájának szerepét. Közepes átlagértékelés egyedül a VIBER díjaival kapcsolatban született, a többi témakör minősítése jó vagy kiváló lett. A kérdőívet kitöltő rendszertagok több javaslatot is tettek a VIBER-folyamatok hatékonyságának javítására, melyek megvalósítására törekedni fog az MNB.

G20-AKCIÓTERV A HATÁRON ÁTNYÚLÓ FIZETÉSEK HATÉKONYSÁGÁNAK NÖVELÉSÉRE

Az MNB 2021 szeptemberében részt vett a globális pénzügyi rendszer stabilitásával foglalkozó nemzetközi szervezet, a Financial Stability Board (FSB) regionális konzultatív testületének ülésén. Az ülésen megvitatásra kerültek a határon átnyúló fizetések hatékonyságának növelésére irányuló G20-akcióterv kvantitatív céljai, valamint a célteljesülés nyomon követésének potenciális módjai. A kitűzött célok a következőket kívánják elérni a határon átnyúló bankközi átutalások, lakossági és vállalati átutalások, valamint a hazautalt jövedelmek tekintetében: alacsony költség, gyorsaság, széleskörű hozzáférés és átláthatóság. Az FSB jellemzően 2027 végére kívánja teljesíteni a globális célkitűzéseket, amit a konzultatív testület ülésén részt vevő nemzeti delegáltak többnyire ambiciózusként értékelték. Az MNB elkötelezett az átutalások hatékonyságának növekedése mellett, ennek megfelelően nyomon követi az FSB vonatkozó tevékenységét, és részt vesz a szakértői munkában.

ELŐADÁSOK ÉS KONFERENCIÁK

Az MNB az azonnali fizetésre épülő innovatív szolgáltatások bevezetéséről és a pénzforgalom fejlődéséről több konferencián is tartott előadást.

A Fizetési rendszer jelentés publikációjához kapcsolódóan 2021. július 14-én sajtótájékoztatóra került sor, amelynek keretén belül a Pénzügyi infrastruktúrák igazgatóság ismertette a jelentés főbb megállapításait.

³⁰ Cyber Resilience Oversight Expectations (CROE)

8. Az MNB statisztikai tevékenysége

MONETÁRIS ÉS PÉNZÜGYI STABILITÁSI STATISZTIKA

Az MNB havonta publikálja a hitelintézetek összevont mérlegének főbb számait. A 2021. augusztusi adatok alapján készített statisztikák 2021. október 1-jén jelentek meg.

A szezonálisan nem igazított tranzakciós adatok szerint a 2021. június – augusztus időszakban mind a háztartások, mind pedig a nem pénzügyi vállalatok nettó hitelfelvevők voltak.

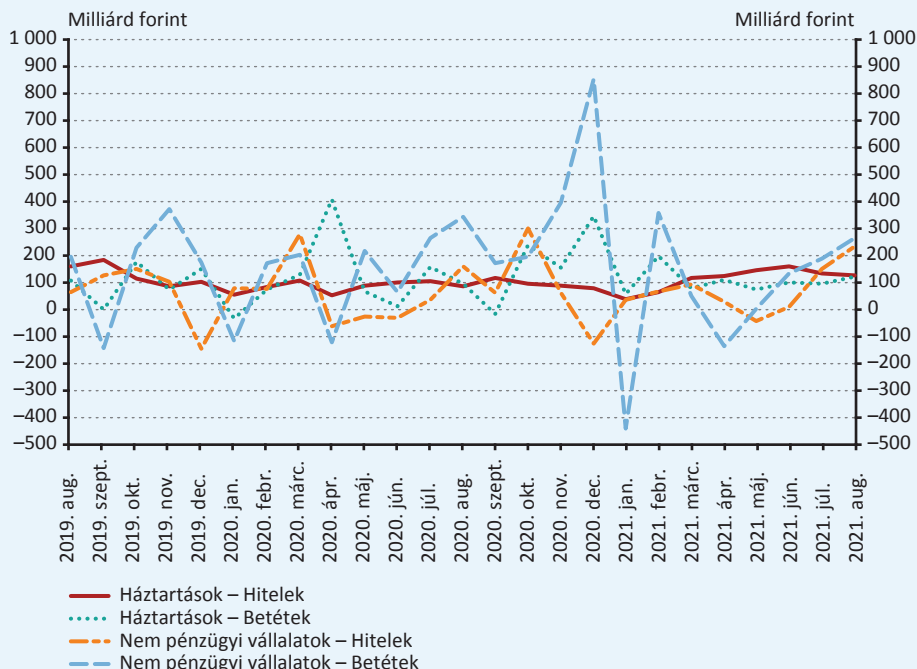
A háztartások hitelei tranzakcióból eredően mindhárom megfigyelt hónapban nőttek, a szektor nettó hitelfelvétele ebben az időszakban összesen 415,1 milliárd forintot tett ki. A 44/2019 (III.12.) Kormányrendelet alapján a lakossági ügyfelek számára a babaváró támogatáshoz kapcsolódóan nyújtott hitelek (továbbiakban: babaváró hitelek) tranzakciója 134,0 milliárd forint volt a megfigyelt időszakban.

A nem pénzügyi vállalatok hitelei ugyancsak nőttek mindhárom hónapban, összesen 386,4 milliárd forinttal lett magasabb az állomány tranzakcióból eredően.

Mindkét szektor növelte betéeteinek állományát is: a háztartások esetében összesen 310,7 milliárd forint, míg a nem pénzügyi vállalatok esetében összesen 581,2 milliárd forint nettó betételhelyezés volt megfigyelhető.

11. ábra

A háztartások és a nem pénzügyi vállalatok hitel- és betéttranzakciói a szezonálisan nem igazított adatok alapján

Forrás: MNB.

Szintén 2021. október 1-jén jelent meg a háztartási és a nem pénzügyi vállalati hitel- és betétkamatlábakról szóló havi sajtóközlemény.

A közzétett adatok szerint a vizsgált időszak (2021. június – augusztus) alatt a háztartások által elhelyezett forintbetétek átlagos kamatlábai emelkedtek, míg az eurobetéteké mérséklődött az előző negyedévhez viszonyítva³¹. A háztartásoknak nyújtott forint lakáscélú hitelek átlagos hitelköltség mutatója növekedett, míg a személyi hiteleket vizsgálva csökkenés volt tapasztalható a megfigyelt időszakban. A vizsgált negyedévben a babaváró hitelek új szerződéses összege 144,4 milliárd forint volt.

A nem pénzügyi vállalati szektor esetében a forintbetétek átlagos kamatlábai emelkedtek, míg az eurobetétek kamatlábai csökkentek az előző negyedévhez képest. A forint- és eurohitelek esetében egyaránt a kamatlábak emelkedése volt megfigyelhető.

FELÜGYELETI STATISZTIKA

Az MNB 2021. szeptember 9-én publikálta a hitelintézetek összesített prudenciális adatait 2021. I. negyedév végéig bezárólag tartalmazó sajtóközleményt.

Az MNB által felügyelt 10 bankcsoportból, 11 egyedi hitelintézetből és prudenciális szempontból hitelintézetnek minősülő 2 pénzügyi vállalkozásból, valamint 8 fióktelepből álló hitelintézeti szektor konszolidált eszközállománya 2021. II. negyedévben 2,4%-kal, 63 765 milliárd forintra nő, ami az egy évvel korábbi értéknél 15,7%-kal magasabb. Az egész 12 havi növekedés teljes egészében organikus volt, külföldi hitelintézet akvizíciójára nem került sor, miközben 2020. IV. negyedévben egy külföldi bank eladás miatt kikerült egy magyar bankcsoport által konszolidált intézmények köréből. A két legjelentősebb eszközállomány továbbra is a hitelek és a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok állománya, amelyek együttesen az eszközök 85,5%-át teszik ki. Tárgynegyedévben a hitelállomány a teljes eszközállománynál valamivel nagyobb mértékben (2,8%-kal) növekedett, így a hitelek részaránya (62,4%-ra) nőtt. Nagyobb mértékű volt a növekedés a bankcsoportok (2,9%) és az egyedi bankok (5,8%) mérlegeiben, míg némi visszaesés (-3,1%) tapasztalható a fióktelepek által nyújtott állományban. Bankcsoportok esetében a jegybanknál elhelyezett betétállomány, az egyedi bankok esetében a bankközi betét állomány növekedése jelentős. A hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok állományának dinamikája a tárgynegyedév során valamivel alacsonyabb volt (1,6%), így némileg csökkent a részesedése az eszközállományon belül (23,0%-ra). 2021. I. félévben a bankszektor konszolidált szinten elért nettó eredménye 405 milliárd forint volt, amely az előző év azonos időszakában elért nyereség közel négyszerese. Ezen belül a tárgynegyedévi eredmény 225 milliárd forint, az előző negyedévinél annak negyedével magasabb. Az előző évek első féléveinél érdemben magasabb összegű eredményben jelentős szerepet játszott az évről évre, trendszerűen emelkedő nettó kamateredmény és a díj- és jutalékeredmény (10,8%, illetve 10,1% emelkedés az előző év első félévéhez viszonyítva), de a viszonylag kisebb összegű, változókéonyabb eredménytétel összege is magasabb lett az előző évéknél. A működési költségek a bevételeknél szerényebb mértékben emelkedtek (3,9%).

Az I. pilléres tőke megfelelési mutatók 2021. II. negyedévben minimális mértékben csökkentek az előző negyedév végi értékeikhez képest, annak következtében, hogy a szektor összesített szavatoló tőke elemei (CET1, T1, teljes) a kockázattal súlyozott kitettségérték (RWA) 1,8%-os emelkedésénél kisebb mértékben (1,5% – 1,5% – 1,0%) emelkedtek.

Az MNB 2021. augusztus 27-én publikálta a pénztárak 2021. II. negyedéves és 2020. éves prudenciális adatokkal bővített idősorát és a kapcsolódó tájékoztatót, melyet első alkalommal jelentetett meg interaktív formában.

Az önkéntes nyugdíjpénztárak által kezelt vagyon 1 677,4 milliárd forintot, a magánnyugdíjpénztárak által kezelt vagyon 282 milliárd forintot tett ki 2021. I. félév végén. Az önkéntes nyugdíjpénztárak esetén 3,2%-os, a magánnyugdíjpénztárak esetén 2,2%-os növekedést mutat a kezelt vagyon a 2020. év végéhez viszonyítva. Az egészség- és önellátó pénztári intézménycsoport vagyona 1,8%-kal emelkedett az előző év végéhez képest. Az önkéntes nyugdíjpénztárak és magánnyugdíjpénztárak taglétszámának kismértékű csökkenése tovább folytatódott, az előző év végéhez viszonyítva, a csökkenés mértéke mind

³¹ A kamatláb ebben az elemzésben a teljes vizsgált időszakra vonatkozó átlagkamatlábát jelenti.

a két esetben 0,9%-ot tett ki, ugyanakkor az egészség- és önszegélyező pénztári intézménycsoportba tartozó pénztárak taglétszáma 1,9%-os növekedést mutat.

A biztosítók 2021. II. negyedéves és 2020. éves prudenciális adatai és a kapcsolódó tájékoztató interaktív formában 2021. szeptember 3-án került publikálásra.

2021. II. negyedév végén a biztosítóintézetek szerződésállománya megközelítette a 14,5 millió darabot, mely közel 0,8%-os emelkedést jelent az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A szektor 2021. II. negyedéves díjbevétele 323,5 milliárd Ft volt, amely 16,7%-kal haladja meg az előző év ugyanazon időszakának értékét. A Szolvencia II kockázatalapú tőkekövetelmény szerinti, a szektor egészére az egyedi adatokból összesítve számított szavatolótőke-feltöltöttségi szint 2021. II. negyedévben 224,1%, mely az előző év azonos időszakához képest 10,6 százalékpontos növekedést mutat.

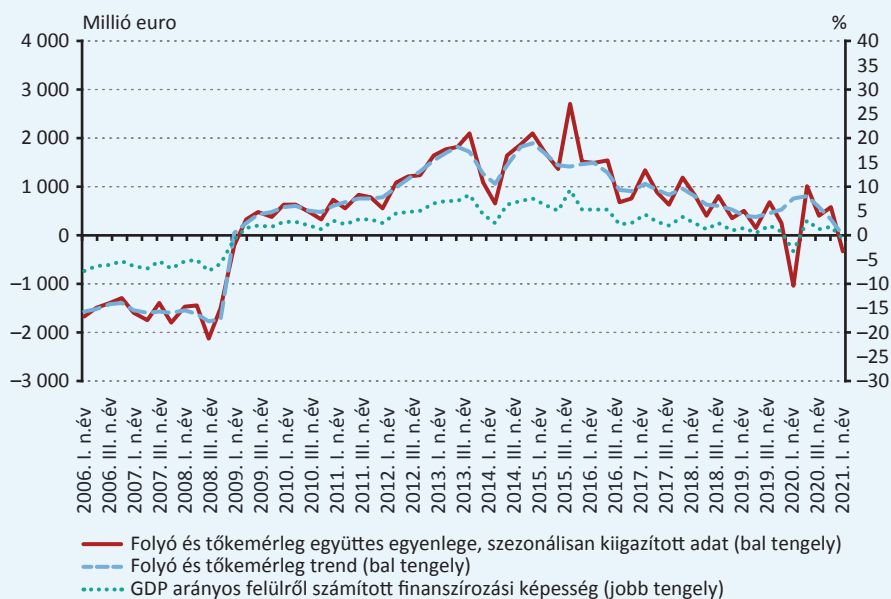
FIZETÉSIMÉRLEG-STATISZTIKÁK

Az MNB 2021. szeptember 20-án első alkalommal publikálta a 2021. II. negyedéves és 2020. évre vonatkozó éves fizetésimérleg- és külfölddel szembeni állományi statisztikát, valamint revideálta a 2018, 2019 éves és a 2021. I. negyedéves adatokat.

2021 II. negyedévében a külfölddel szembeni nettó finanszírozási igény (a folyó fizetési mérleg és a tőkemérleg együttes egyenlege) kiigazítás nélküli értéke 318,6 millió euro volt (112 milliárd forint). A szezonális hatások kiszűrésével a mutató 356,3 millió euro (128 milliárd forint), a negyedéves GDP -0,9%-a.

12. ábra

A külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség millió euróban (bal tengely) és a negyedéves GDP arányában (jobb tengely)

Forrás: MNB.

2021. június végén a jegybanki tartalékok értéke 30,8 milliárd euro volt. A közvetlentőke-befektetésen belül elszámolt adósságot nem tartalmazó nemzetgazdasági nettó adósságállomány 2021. június végén 17,2 milliárd euro (az utolsó négy negyedéves GDP arányában 12,1%) volt.

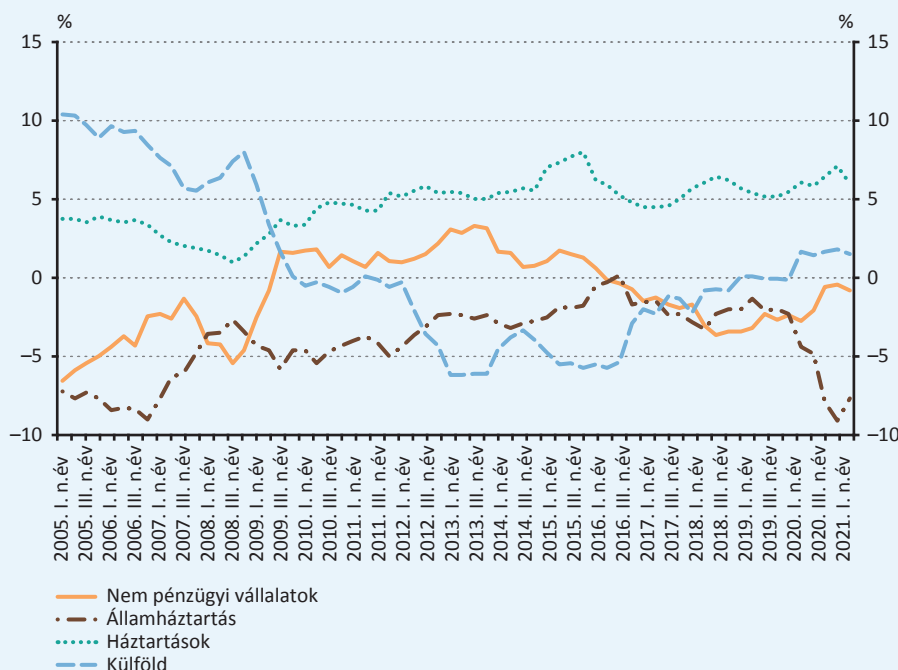
PÉNZÜGYI SZÁMLÁK

Az MNB 2021. október 1-én jelentette meg a 2021 II. negyedévére vonatkozó teljes körű pénzügyi számlákat. A sajtóközlemény és a kapcsolódó adatsorok az államháztartási és a háztartási szektor előzetes pénzügyi számláinak frissítése mellett bemutatták a pénzügyi és nem pénzügyi vállalatok, a nonprofit intézmények, valamint a külföld Magyarországgal kapcsolatos pénzügyi vagyonát és finanszírozási folyamatait is.

Ennek alapján a 2021 második negyedévével záruló egy évben az államháztartás nettó finanszírozási igénye a GDP 7,9%-át tette ki, a háztartások nettó finanszírozási képessége a GDP 5,9%-át, a nem pénzügyi vállalatok nettó finanszírozási igénye a GDP 0,9%-át, a külföld nettó finanszírozási képessége pedig a GDP 0,2%-át érte el ebben az időszakban. 2021 második negyedévének végén az államháztartás bruttó, konszolidált, névértéken számításba vett (maastrichti) adóssága a GDP 75,3%-a volt, az Eximbank tartozásaival együtt pedig 77,4%-ot tett ki.

13. ábra

A fő szektorok nettó finanszírozási képessége a GDP arányában (utolsó négy negyedév egyenlege/utolsó négy negyedév GDP-je)

Forrás: MNB.

A teljes körű pénzügyi számlák összeállításával egyidejűleg a Központi Statisztikai Hivatal a Pénzügyminisztériummal és a jegybankkal együttműködve elkészítette, és 2021. szeptember 30-án kiküldte az Európai Bizottságnak szóló EDP-jelentést, amely az államháztartás hiányára és adósságára vonatkozó fő statisztikai mutatókat tartalmazza. A jelentésben az Eurostat döntésének megfelelően az Eximbank is az államháztartás részeként kerül feltüntetésre, ami az államháztartás nettó finanszírozási igényét és maastrichti adósságát kismértékben módosítja. Az intézmények közötti munkamegosztás alapján az MNB az államháztartás pénzügyi vagyonával, az államadóssággal és az államháztartás finanszírozásával kapcsolatos adatösszeállítást és adatszolgáltatást végzi.

IDŐKÖZI JELENTÉS

2021. november 30.

Nyomda: Prospektus Kft.

8200 Veszprém, Tartu u. 6.

mnb.hu

©MAGYAR NEMZETI BANK

1013 BUDAPEST, KRISZTINA KÖRÚT 55.